

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2010

Bc. Martina Veiglová

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Nesezdané soužití – sociální a právní aspekty

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce :
JUDr. Miroslava Kejdová, CSc.

Vypracovala :
Bc. Martina Veiglová

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Nesezdané soužití – sociální a právní aspekty*“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

V Břeclavi dne 12. března 2010

.....

Martina Veiglová

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Miroslavě Kejdové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé diplomové práce, jakož i za její vstřícnost a ochotu.

Také bych chtěla poděkovat svému muži a celé své rodině za morální podporu a pomoc při studiu.

Bc. Martina Veiglová

OBSAH

ÚVOD	2
1. Rodina, její společenský význam	4
1.1 Postavení rodiny ve společnosti	4
1.2 Současná rodina, její změny	7
1.3 Zákon č. 94/1963 Sb., zákon o rodině	10
2. Nesezdané soužití jako fenomén současnosti	13
2.1 Charakteristika nesezdaného soužití, jeho klady a zápory	13
2.2 Komparace postavení partnerů	16
2.2.1 Osobní vztahy mezi partnery, péče o dítě	20
2.2.2 Společný majetek, sociální zabezpečení	23
2.2.3 Rozpad rodiny a partnerství	26
2.3 Veřejné mínění o nesezdaném soužití	30
3. Průzkum o postojích k nesezdanému soužití	33
3.1 Projekt průzkumu	33
3.2 Výsledky průzkumu, jejich hodnocení	35
3.2.1 Rozdělení respondentů dle věku	40
3.3 Některé dílčí závěry průzkumu	56
Závěr	65
Resumé	68
Anotace	69
Seznam použité literatury a pramenů	70
Přílohy	74

ÚVOD

Manželství i nesezdané soužití jsou formy partnerství mezi mužem a ženou, ovšem zatímco manželská instituce je právně ošetřena zákonem o rodině č. 94/1963 Sb., u nesezdaného soužití tato právní ochrana chybí. Jistě, existují zákony, které toto neformální soužití vymezují a chrání, jako například zákon č. 140/1994 Sb., o sociálním zabezpečení; či zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a další, přesto, lidské společnosti, ve kterém tradice manželství přetrvává již po staletí, prozatím neví - dle mého mínění - jak se k tomuto současnému fenoménu partnerského soužití postavit.

Téma své diplomové práce jsem si vybrala záměrně. Jako žena, matka a manželka v jedné osobě, jsem na nesezdané soužití pohlížela více méně skepticky, hlavně z důvodů osobních. Jsem zastáncem manželství, hlavně v tom případě, pokud partnerka čeká dítě. Vdávala jsem se v pozdějším věku, a nijak se do svatby nehrnula, ale v jedné věci jsem si byla jistá, pokud bych čekala dítě, svatba je nevyhnutelná. Tento můj postoj tedy může klamat v tom, že jsem odpůrce nesezdaného soužití. Není tomu tak. Ke své diplomové práci jsem se snažila přistupovat velmi zodpovědně a pragmaticky, bez předsudků prozkoumat všechna pro a proti a „neprotěžovat“ žádnou z forem partnerství.

Pouze na každém z nás záleží, zdali se rozhodne pro život v manželství či ve vztahu bez svatby. Nesezdané soužití či manželství – obě formy partnerství mají své výhody i nevýhody. V první části diplomové práce jsem se zaměřila na objasnění pojmů souvisejících s rodinou, jejího významu pro společnost a samotného jedince. Zdůraznění toho, že rodina je důležitým prostředím pro výchovu dětí, lhotejno zdali jde o prostředí manželské či nikoliv. Důležitým předpokladem zdravého dětského vývoje je, aby dítě vyrůstalo v klidném a stálém rodinném prostředí. Také jsem popsala změny současné rodiny, a právní stránku věci, které se věnuje již zmiňovaný zákon o rodině č. 94/1963Sb., (dále jen ZOR), ve znění pozdějších předpisů.

Komparaci postavení partnerů; jak u nesezdaného partnerství, tak i manželství, jsem věnovala druhou část diplomové práce. Zaměřila jsem se na osobní vztahy mezi

partnery, jejich společnou péči o děti. Hlavním úkolem manželství je, dle §1 ZOR, **založení rodiny a výchova dítěte**. U nesezdaného soužití je úkol stejný, i když v ZOR není tento typ soužití výslovně zmiňován. Přesto právní úprava vztahů mezi rodiči a dětmi není nijak vázána na existenci manželství a nečiní rozdíly mezi dětmi narozenými v manželství a dětmi nemanželskými. Dále jsem se zabývala otázkou sociálního zabezpečení partnerů v manželství a nesezdaném soužití, rozpadem vztahu a rozvodem manželství. Teoretickou část diplomové práce jsem zakončila kapitolou pojednávající o tom, jak společnost a jedinci v ní nahlíží na nesezdané soužití, jaké je veřejné mínění v této oblasti..

Cílem mé práce není sdělit, zda-li je lepší život v manželství či nikoliv. Nebo snad, že pokud žijete v neformálním svazku bez svatby, jste svobodnější. To v žádném případě. Jen jsem se pokusila podrobněji nahlédnout z několika stran na dva odlišné způsoby partnerského soužití. Nahlédnout na jejich potenciál, pozitiva i negativa. A pak, jen na každém z nás záleží, jak se v životě zařídí, co mu osobně lépe vyhovuje. Můžete oponovat, že například jeden partnerů setrvává v neformálním svazku jen proto, že ten druhý po svatbě netouží. Ano, i takové případy existují. Ale opět je to jen a jen na tom dotyčném, NIKDO ho přece nenutí, aby v takovém svazku setrval. Nejdůležitější úloha – dle mého mínění - tedy spočívá na rodinném zázemí, jehož úkolem je vychovat zodpovědného a dobře sociálně vybaveného jedince.

Velmi mne zajímalo, jak lidé reagují na určité životní situace, proto jsem ve své průzkumné části diplomové práce položila několik otázek týkajících se partnerského soužití. Pro průzkumné šetření jsem využila metodu dotazníku, kdy jsem vzorku sto padesáti respondentů břeclavského okresu, anonymně (pomocí dotazníku) položila sedm otázek, týkajících se nesezdaného soužití a manželství. Sběrem údajů a vlastním empirickým měření jsem se snažila potvrdit či vyvrátit dané hypotézy. Zda se mi to úspěšně povedlo, posuďte prosím v následujícím textu.

1. Rodina, její společenský význam

1.1. Postavení rodiny ve společnosti

Každý z nás si (možná) pod slovem rodina představí něco jiného. Proto bych nejprve tento pojem vymezila. „Obecně je rodina chápána jako nejpůvodnější, nejpřirozenější a nejdůležitější lidská skupina a instituce, ekonomická jednotka i základní stavební prvek sociálních struktur“⁽¹⁾. Rodina (dle sociologické definice) je skupina osob (případně více osob) navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím (nebo srovnatelným právním vztahem) nebo adopcí; jejichž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní a nejrozšířenější rodinnou jednotkou, je rodina nukleární, která je tvořena mužem, ženou a jejich dětmi. Dalším modelem, a bohužel i častějším, je neúplná rodina s jedním rodičem, nebo manželé (či partneři) bezdětní. Polygamní rodina, která se vyskytuje častěji mimo evropskou civilizaci, je soužitím s více partnery.

Ačkoliv právní řád České republiky rodinu výslovně nedefinuje, pokládá za ní především rodinu založenou manželstvím. Této formě rodinného soužití potom věnuje zvláštní pozornost, poskytuje jí ochranu. Manželství je zavazující stav, což vyplývá nejen z legálních ustanovení, ale i z přijímání určitých morálních nebo náboženských principů. Pokud závaznost dobrovolně přijímáme, pravděpodobně i závazně jednáme.

Vedle **manželství** existují další formy soužití; a to :

- **partnerství**
- **nesezdané soužití.**

Manželství vzniká sňatkem, dle §1 zákona o rodině, zákon č. 94/1963 Sb.(dále jen ZOR), vznik nesezdaného soužití není nijak právně vymezen. Je důležité upozornit, že u těchto dvou soužití jde o vztah mezi mužem a ženou, tedy mezi osobami opačného pohlaví. Zákon o registrovaném partnerství, zákon č. 115/2006 Sb. (dále jen ZRP), vymezuje v §1 - §4 ZRP, vznik partnerství mezi osobami stejného pohlaví.

(1) Wikipedie, otevřená encyklopedie, 25.10.2009

Jaký je přístup české společnosti k rodině? Vznikem sociálního státu, který se snaží zajistit slušné životní podmínky pro své občany, se vytvořilo prostředí velmi zvýhodňující rodinu. Děti, které byly v minulosti vnímány jako investice a zabezpečení ve stáří, byly v současnosti nahrazeny – dále se to takhle říci, systémem sociální péče a důchodového zabezpečení. V současnosti je kladem větší důraz na roli jedince ve společnosti, což vede současně k poklesu hodnoty rodiny. „Ve chvíli, kdy je ve společnosti veškeré jednání vztaženo k jedinci - nikoliv k rodině, a rodina je chápána jako skupina jednotlivců, dochází tím zároveň k její diskriminaci jako jedné formy života před ostatními. Tento dlouhodobě nepříznivý stav souvisí se změnami moderní společnosti a způsobuje pokles porodnosti a úbytek populace. Narůstající náklady spojené s výkonem přirozených funkcí rodiny současně zvyšují nároky na náhradní výkon těchto funkcí rodiny státem. Oba tyto důsledky – regresivní populační vývoj a nárůst náhradních funkcí státu – se zpětně odráží v daňovém zatížení. Je potřeba, aby se upevnilo místo rodiny ve společnosti, rodinám se kompenzovaly náklady na výkon jejich funkcí a posilovala mezigenerační solidarita v rodině a celé společnosti“.⁽²⁾

Rodina je důležitá sociální skupina. Lidstvo za celou dobu své existence neobjevilo vhodnější prostředí pro výchovu člověka, jeho reprodukci či socializaci. Je nepřehlédnutelné, že řadu funkcí, kterou dříve plnila rodina, za ni přebírají jiné státní instituce. Přesto je rodina tím hlavním článkem každého jedince; tou, která formuje osobnost člověka, jeho sociální charakter a zároveň tou, která chrání jedince před tlaky okolí. V právu jsou za členy rodiny považovány osoby, které spolu žijí ve společné domácnosti a jsou tzv. blízkými osobami. Pojem *blízká osoba* definuje §116 občanského zákoníku, zákon č. 40/1964 Sb., (dále jen OZ) tak, že se jimi rozumí :

- příbuzní v řadě přímé, sourozenci, manžel/ka a partner/ka
- jiné osoby pak za předpokladu, že by újma, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně považovala za újmu vlastní.⁽³⁾

Rodina je a zůstává, přes všechny dlouhodobé proměny, klíčovým prostředím pro vývoj a výchovu dětí. V novelizovaném vydání ZOR, zákonu č. 91/1998 Sb., ze dne 1.8.1998, se v §26 uvádí : (4) „Při rozhodování o svěřeni dítěte do výchovy rodičů soud sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vloh a vývojové

(2) BAKALÁŘ, E. a kolektiv. *Rozvodová témata a moderní psychologie*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, 14s.

(3) KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. *Právo a sociální politika*, Institut mezigeneračních studií, Brno, 2005, 128s.

možnosti, a se zřetelem na životní poměry obou rodičů. Dbá, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů. Soud rovněž přihlédne k citové orientaci dítěte či stabilitě budoucího výchovného prostředí“. Tak mluví zákon. A jak je na tom praxe? Dítě ke zdravému vývoji své osobnosti nezbytně potřebuje vzor. Výchovu má proto určovat psychicky zdravější rodič. Dle Eduarda Bakaláře vede zpřetrhání citového pouta dítěte k rodiči k narušení základní životní jistoty dítěte, k celému spektru poruch, vypěstování tzv. syndromu zavržení rodiče a k poškození psychického vývoje dítěte.⁽⁴⁾

Přirozeným prostředím pro výchovu dítěte je bezesporu rodina. Deklarace práv dítěte přijatá Valným shromážděním Organizace Spojených národů dne 20.11.1959 a Úmluva o právech dítěte, zákon č. 104/91 Sb. (dále jen ÚOPD), deklaruje rodinu jako základní jednotku společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů, zejména dětí. Listina základních práv a svobod, ústavní zákon ČR č. 2/1993 Sb. (dále jen LZPS) věnuje pozornost dětem a rodině v článku 32 tak, že dává rodičovství a rodinu pod ochranu zákona, a dětem a mladistvým zaručuje zvláštní ochranu. Zákon o sociálně právní ochraně dětí, zákon č. 359/1999 Sb. (dále jen SPOD), respektuje jeden ze základních principů fungování rodiny, a to právo a povinnost rodičů společně vychovávat a pečovat o děti. Jakékoliv zásahy do soukromí rodiny jsou možné pouze tehdy, jestliže o to rodiče sami požádají, nebo se o děti nemohou či nechtějí starat. Zákon SPOD tak určuje míru integrace státu a jeho orgánů do soukromí rodinného života. Proto je třeba, aby pro orgány, které vykonávají sociálně - právní ochranu, byl vytvořen právní předpoklad v souladu s LZPS a ÚOPD.⁽⁵⁾ Netroufám si ovšem říci, zdali se tak děje!

V průběhu devadesátých let došlo v České republice k významným demografickým změnám rodinného chování, hlavně u mladé populace. Jak uvádí Jitka Macháčková s kolektivem, tyto změny jsou přímo spojovány s transformací české společnosti, která proměnila podmínky, postoje a hodnoty lidí. Rodina neprestala být nejdůležitější součástí života většiny Čechů, ale zároveň se stala i prostorem k naplnění individuálních životních plánů. V důsledku toho došlo k rozrůzněním forem rodinného uspořádání a chování, a tím i postupnému rozšiřování významu pojmu „rodina“.⁽⁶⁾

(4) BAKALÁŘ, E. a kolektiv. *Rozvodová témata a moderní psychologie*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, 15- 20s.

(5) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008... 11.9.2009 Kapitola: Sociální status dítěte

(6) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008... 11.9.2009

1.2 Současná rodina, její změny

Je nevyvratitelné, že každá doba přináší změny, ať již ve společnosti či v chování lidí. Se změnou - ruku v ruce - kráčí vývoj, jež je pro naši civilizaci nepostradatelný. Se společenskými změnami se tak měnila nejenom klasická rodina. Pryč jsou doby, kdy muž obstarával obživu, vydělával peníze a žena byla v domácnosti a pečovala o děti. V druhé polovině 20. století ženy nastoupily do pracovního procesu, začaly se vzdělávat a osamostatňovat. Mezi faktory, jež ovlivnily chování žen, patří objevení antikoncepce jako prostředku kontroly plodnosti. Ženy toužily po svobodě, cestování, možnostech, které měly dřív jen muži. V současnosti tak přibýlo žen, které svého partnera nepotřebují či roste počet těch, které dávají přednost kariéře před rodinným životem.

Současná podoba rodiny a postoj společnosti k ní je výsledkem dlouhodobého vývoje. „Česká rodina byla výrazně ovlivněna koncepcí z let padesátých, vycházejících z ideálů socialismu – a tedy zrovnoprávnění ženy s muži, jako cesta jejich emancipace. Velké rodinné klany se postupně rozpadaly na menší, rodiče již nežili se svými dětmi pod jednou střechou. Po celou komunistickou etapu byl příznačný nízký věk vstupu do manželství a krátce po sňatku následovalo narození dětí. Soužití bez uzavření sňatku bylo společností tolerováno spíše u lidí, kteří již manželstvím prošli. Současná generace odkládá či dokonce odmítá vstup do manželství a rození potomků. Koncem 80tých let byl průměrný věk novomanželů 25let u muže a 22let u ženy. V roce 2002 pak byl muž stár 29let a žena 27 let. V roce 1991 žili pouze 2% českých obyvatel v nesezdaném svazku (2 muži či 2 ženy ze 100), roku 2006 již 11% Čechů“.⁽⁷⁾

Přestože je současná česká rodina „rodinou zaměstnané ženy“, je stále muž chápán jako živitel a výdělek ženy jen jako příspěvek do domácnosti a to nejen u nás, ale i v Evropě. „Zaměstnání ženy je pro většinu rodin ekonomickou nutností, málokterá by vyžila z jednoho platu. Napětí mezi rodinou a zaměstnáním je dnes zřetelnější nejen díky změnám na trhu práce, ale i díky tomu, že se mění sama rodina. Nejenže se v posledních letech radikálně proměnila podoba rodiny, ale došlo i k zpochybnění jejího dosavadního významu.“, píše Tomáš Sirovátka a pokračuje: „Domácnosti

(7) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008... 11.9.2009 Kapitola-Charakteristické znaky současné rodiny

představované manželským párem s dětmi (což se tradičně chápe jako rodina), tvoří v Evropě jen asi 1/4 všech domácností; v ČR je situace o poznání lepší, tradiční rodiny tvoří 1/3 všech domácností. Zbytek tvoří osaměle žijící jedinci, bezdětní partneři a páry stejného pohlaví. Tyto změny vedou k oslabování rodinné stability a partnerských vztahů“, končí své úvahy autor knihy *Rodina, zaměstnání a sociální politika*.⁽⁸⁾

Zvyšuje se počet rodin, kde dítě žije pouze s jedním rodičem, častěji se objevuje bezdětnost a populace stárne. Jde o důsledek dnešní hektické doby? Asi ano. Manželé či partneři, kteří zplodí děti, mají ke svým potomkům jistá práva a povinnosti. Mezi tuto rodičovskou zodpovědnost patří nejen péče o nezletilé dítě, ale i o zastupování nezletilého dítěte např. při soudních sporech. Dochází k větší ochraně dětí, viz ÚOPD, který Česká republika přijala v listopadu roku 1989 jako první mezinárodní právně závazný dokument zaměřený výhradně na práva dětí a zdůrazňující přednost rodinné výchovy před dalšími formami a rámcově upravující práva dětí žijících i mimo vlastní rodinu.

Jak jsem již výše uvedla, jedním ze základních předpokladů zdravého vývoje dítěte je, aby vyrůstalo v prostředí citovém a stálém. Jak dobře tedy dítě vychovat? Žádný zaručený návod neexistuje. Rodiče by měli své dítě milovat, dobrý domov je jednou z podmínek šťastného dětství. A šťastné dětství je jednou z podmínek pro dobré, zdravé utváření lidské osobnosti. A duševně zdraví, zdatní dospělí lidé tvoří zdravou společnost. „Je jasné, že muži mají jiný výchovný přístup než ženy, proto je nutné si předem domluvit pravidla. Psycholog Erik Erikson⁽⁹⁾ v této souvislosti hovoří o iniciativě a doporučuje nebrzdit iniciativu dítěte, protože právě v předškolním věku se vytvářejí zárodky důvěry v lidi, vůle a schopnost stanovit si v budoucnu vlastní cíle. Píše, že se dítě v tomto věkovém období jeví více samo sebou, disponující volně s nadbytkem energie, jež mu dovoluje zapomenout rychle na nezdary a přiblížit se k tomu, co mu připadá žádoucí.“

I dnes vidí mnohé ženy mateřství, coby prvořadé poslání ženy. Jen matka přece nejlíp ví, co dítě potřebuje, matku nemůže nikdo nahradit. Mateřství a rodičovství není jen povinností danou nám zvenčí, ale bezesporu významnou součástí života všech

(8) SIROVÁTKA, T. et al. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. 1. vyd. Brno: Albert, 2006, s. 30

(9) ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší rodinné krize moderní žena*, 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s. 2006, 107-108s

dosavadních generací a podmínkou existence lidstva. Výchova dětí je celoživotním úkolem, se všemi radostmi, ale i starostmi, co přináší. Ovšem, ačkoliv jste žena, mateřství není vaše povinnost. Je to do jisté míry otázka volby, protože s objevem antikoncepce došlo k oddělení sexuální aktivity od rozmnožování. Před rokem 1990 se věk českých *matek prvorodiček* pohyboval v rozmezí 20 až 24let. Dnes stále přibývá žen, které si miminko plánují až po třicátém roce. Možnost plánování rodičovství sice na jednu stranu mnohé problémy řeší, na druhou stranu vytváří druhé.....ženy, jež mateřství příliš dlouho odkládají, pak mohou čelit určitým biologickým rizikům.⁽¹⁰⁾ Také přibývá – dle údajů českého statistického úřadu - dětí narozených mimo manželství, za 6 měsíců roku 2009 to bylo celkem 22,1 tisíc dětí, což znamená, že více než 38% rodiček bylo svobodných.

Malá ukázka současných změn:

Demografická ročenka za rok 1990, 2000, 2002, 2007 a 2008 v České republice :

	<i>Živě narozené děti</i>	<i>Svobodná matka</i>	<i>Vdaná matka</i>	<i>Rozvedená matka</i>	<i>Vdova</i>
1990	130564	11167	neuveđen	neuveđen	neuveđen
2000	90910	19792	neuveđen	neuveđen	neuveđen
2002	92786	18095	69327	5086	278
2007	114632	32026	75095	7208	303
2008	119570	35541	76113	7617	299

V roce 1990 se narodilo mimo manželství 8,6% dětí, v roce 2000 už to bylo 21,8% dětí mimo manželství.

	<i>Sňatky v ČR</i>	<i>Rozvody v ČR</i>
2002	62732	31758
2007	57157	31129
2008	52457	31300

Na tabulce je jasně vidět, že zatímco počet rozvodů je na stejné úrovni, počet sňatků prudce klesá.⁽¹¹⁾

Jak je vidět, prodělává rodina zásadní proměny a lidé volí jinou posloupnost událostí ve svém životě. Snižuje se počet sňatku, zvyšuje rozvodovost, více dětí se rodí mimo manželství. Preferovanou formou partnerského života se stávají nesezdaná soužití. Dle známého dětského psychologa Zdeňka Matějčka by jistě bylo krásné, kdyby

(10) ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší rodinné krize moderní žena*, 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s. 2006, 84-85s.

(11) <http://www.czso.cz/csu>

jedna lidská generace mohla předávat vždy té následující všechny své zkušenosti. Kolika chybám by se mladí vyvarovali. „Každý ale máme svůj čas, máme svou minulost, přítomnost a budoucnost. Tak jako dospívající děti zákonitě spějí k dospělosti a samostatnosti, tak jejich dospělí rodiče s nimi zrají k životní moudrosti“.⁽¹²⁾

1.3 Zákon č. 94/1963 Sb., zákon o rodině

Zákon o rodině č. 94/1963 Sb., vymezen §1 až §108 - upravuje základní instituty rodinného života, jakými jsou například manželství, rozvod, péče o děti, rodičovská odpovědnost, výživné, společné jmění manželů a v neposlední řadě poručenství či opatrovnictví. Předmětem rodinného práva jsou tři základní druhy právních vztahů :

- vztahy mezi manžely
- vztahy mezi rodiči a dětmi
- vztahy tzv. náhradní rodinné výchovy

Manželství (§1 ZOR)) je zákonem definováno jako trvalé společenství muže a ženy, jehož hlavním úkolem je založení rodiny a výchova dětí. Manželství se uzavírá svobodným a úplným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství, učiněným před úřadem pověřeným vést matriky, nebo před orgánem církve či náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem. Manželství je především citovým vztahem dvou lidí. Málokdo od počátku vnímá manželství především jako vztah právní, zakládající určité nové právní vztahy. Přesto je však ale dobré si uvědomovat, že vstupem do manželství, kterým především stvrzujeme svůj citový vztah, zakládáme také mnohé právní vztahy – vztah spoluvlastníků majetku, osob mající vzájemně se vyživovat, též rodičů nesoucí břímě rodičovské zodpovědnosti, které s nás nesejme ani případný rozvod. Jak správně říká dětský psycholog Zdeněk Matějček: „Přestali jste být manžely, ale zůstáváte rodiči.“⁽¹³⁾

(12) MATĚJČEK, Z. Rodiče a děti. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, s. 328

(13) ŠMOLKA, P., *Manželská a rodinná trápení, z pohledu právníka a psychologa*, 1. vyd. Praha: PORTÁL, s.r.o. 2008, 105-109s.

Novela ZOR, provedená zákonem č. 91/1998 Sb., je předmětem široké odborné diskuse i kritiky. Přináší ovšem i mnohá pozitiva, jako např. zavedení tzv. *nesporného rozvodu*, zvýšení ochrany nezletilých dětí (včetně jejich majetkových zájmů), upřesnění práv a povinností rodičů či zavedení pojmu „snoubenci“. Zasnoubení není v současné době právním institutem, ale pouze faktickým společenským vztahem. Jde o tzv. imperfektní právní normu mající spíše morální obsah. Prakticky není vynutitelná, lze ji snadno a neformálně zrušit. Proto můžeme zasnoubení chápat jako dohodu muže a ženy o tom, že spolu uzavřou manželství.

Vztahy mezi rodiči a dětmi jsou v ZOR vymezeny v části druhé, §30 - §84. Zde se píše o rodičovské zodpovědnosti jako o souhrnu práv a povinností při péči o nezletilé dítě, zejména v péči o jeho zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Nezáleží, zdali jste manželé či partneři žijící v nesezdaném soužití. Rodina má pro dítě nezastupitelný význam, má rozhodující vliv na jeho osobnost. Rodina je v podstatě mikrosvět, ve kterém si dítě osvojuje vzorce chování, návyky a dovednosti. Ty jsou pak rozhodující pro jeho orientaci ve společnosti, především v interpersonálních vztazích. Aby byl dítěti zajištěn optimální vývoj, musí rodina uspokojit jeho základní potřeby: vývojové, sociální, psychické a biologické⁽¹⁴⁾

Dítě, které nevyrostá v klasické rodině, ale mimo ni, pak ale může být součástí tzv. náhradní rodinné výchovy, do níž náleží :

- svěřeni do péče, § 45 ZOR
- pěstounská péče, § 45a-§45d ZOR
- osvojení, § 63-§77 ZOR
- poručenství a opatrovnictví, § 78-§84 ZOR

Novela ZOR, nově upravuje i porozvodové vztahy k dětem. Prvně se u nás setkáváme s pojmy *společná a střídavá výchova*. Společná výchova přichází v úvahu především v případě, kdy manželé žijí i po rozvodu ve společné domácnosti. Střídavá výchova má (i po rozpadu rodiny) umožnit dítěti zhruba stejnou míru kontaktů s rodiči. Zvláště ona však vyvolává řadu otázek. Výhodou je, že dítě není třeba po rozvodu svěřovat do výchovy pouze jednomu rodiči. Pokud jsou splněny nezbytné podmínky

---

(14) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008... 11.9.2009

(jako např. dva byty v téže lokalitě, aby dítě neměnilo školu), pak jde o úpravu nesporně pozitivní. Pokud splněny nejsou a soud by o střídavé péči přeci jen rozhodl, může být naopak ku škodě všech. V optimálním případě může být střídavá péče pro dítě obohacím - namísto zázemí jedné konfliktní rodiny získá zkušenost se životem ve dvou harmonických. Zkušenost ukazuje, že střídavá péče umožňuje klidnější rozchod všude, kde selhalo partnerství, ale oba partneři jsou s to dostat nárokům rodičovství.⁽¹⁵⁾

Nesezdané soužití muže a ženy – neboli vztah druha a družky, **český zákon o rodině neupravuje**. Zabývá se jím však např. zákon č. 463/1991 Sb., zákon o životním minimu, kde dle § 4(1) c, jsou společně posuzovanými osobami manželé nebo druh či družka, stejně jako v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, § 7(2) c, a další. Oproti tomu OZ, pojmy „druh, družka“ nezná. Faktické soužití se skrývá za pojmy jako domácnost, osoba blízká a osoba spolužijící. §115 a §116 OZ vymezují pojem „domácnost“, kterou tvoří fyzické osoby, jež spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. V oblasti trestního práva, trestní zákon č. 140/1961 Sb. a trestní řád, zákon č. 141/1961 Sb., je druh kladen manželu naroveň. „Druh obviněného má právo odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu nebo druhu, anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní“. (16)

Právní řád, ovlivněný tradičním pojetím rodiny, nechrání neformální svazky tak, jako hájí instituci manželskou. Z manželství - vedle početných výhod na straně jedné, vyplývá na druhé straně řada povinností. Pokud se člověk rozhodne žít v neformálním svazku, vyplývá z toho méně právních povinností a závazků, ale zároveň i méně výhod. „Z právního hlediska lze tedy uzavření manželství jen doporučit a to z několika důvodů, např. mezi druhem a družkou nevzniká společné jmění manželů. V případě manželství jsou tyto otázky jasně řečeny zákonem, popř. předmanželskou či manželskou smlouvou. Lze proto doporučit lidem žijícím v nesezdaném soužití, aby při nabytí určitého majetku písemnou smlouvou definovali, zda jde o majetek v podílovém vlastnictví, eventuálně které věci jsou výlučně majetkem partnera,“ tvrdí autor Petr Šmolka. (17)

(15) ŠMOLKA, P. *Muž a žena – návod k použití*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, 124s.

(16) <http://stavba.tvujidum.cz/legislativ/pravni> <http://www.rodina.cz/dotaz> 30.9.2009

(17) ŠMOLKA, P. *Manželská a rodinná trápení, z pohledu právníka a psychologa*, 1. vyd. Praha: PORTÁL, s.r.o. 2008, 110-113s.

2. Nesezdané soužití jako fenomén současnosti

2.1 Charakteristika nesezdaného soužití, jeho klady a zápory

O nesezdané soužití se jedná, jestliže dvě osoby odlišného pohlaví vytvoří dlouhodobější životní společenství, bez uzavření manželství. Jde tedy o soužití muže a ženy, jež spolu žijí a uhrazují náklady na své potřeby. V ZOR není tento typ soužití výslovně zmiňován, zřejmě i proto, že náš právní řád (jak již bylo zmíněno) za rodinu považuje především rodinu založenou manželstvím, ale zákon s ním přesto počítá. Lze to vyvodit zejména z toho, že právní úprava vztahů mezi rodiči a dětmi není nijak vázána na existenci manželství a nečiní rozdíly mezi dětmi narozenými v manželství a dětmi nemanželskými. Ústava České republiky, zákon č.1/1993 Sb., garantuje ochranu rodiny jako takové, aniž se zmiňuje o manželství. Právní řád výslovně a komplexně neupravuje problematiku nesezdaného soužití. „Nesezdané soužití, práva a povinnosti druhá a družky, jejich vzájemné nároky v normách mezinárodního práva, strassburská judikatura dovodila, že právo na respektování soukromého a rodinného je nutné garantovat i rodině nezaložené manželstvím,“ se píše na internetových stránkách.⁽¹⁸⁾

Nesezdané soužití patří mezi jednu z alternativních forem soužití a je výrazným znakem proměny populačního chování v celé Evropě, a tedy i v České republice. „Nesezdané soužití se rozšířilo ve vyspělých evropských zemích v 70tých letech, v České republice až po roce 1989. Název „nesezdané soužití“ je jednou z možností, jak nazvat partnerský vztah bez uzavření manželství. Další termíny, jež používají zahraniční odborníci jsou : společné soužití (living together),
 konsensuální svazek (consensual union),
 dvoustupňové manželství (two-step marriage),
 manželství na zkoušku (trial marriage) atd.

Termín, který je většinou sociologů přijímán, je nesezdaná kohabitanace (unmarried cohabitation), tzv. nesezdaný pohlavní styk.⁽¹⁹⁾

(18) pravo-cz.studentske.cz/2008/04/5-pojem-manelstv-jeho-prvn...

15.10.2009

(19) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008...

11.9.2009

„Formu nesezdaných soužití bychom marně hledali ve starověkých kulturách,“ uvádí Jaroslav E. Sýkora na webových stránkách časopisu ChristNet, a dále pokračuje: „Nejstarší zákoníky Mezopotámie, sahající až do 3tisíciletí před Kristem, pro ně nevytvořily podmínky, etické ani právní. Ani Bible nezdá případ nesezdaného soužití, kde by jen jedna žena žila jen s jedním mužem, aniž by ten kromě ní neměl legitimní manželku. Na rozdíl etických hodnot a právních podmínek kultur starověku a naší vidíme, že k životu v nesezdaném soužití dochází z několika důvodů :

1. dnešní společnost má vstřícnější postoj vůči samostatnému životu
2. lidé obecně mají větší nechuť k manželství, zaviněnou vysokou rozvodovostí
3. došlo k uvolnění sexuálního života, který začíná dlouho před vstupem do manželství
4. častěji se užívá antikoncepce, a tím vzniká i menší riziko nechtěného těhotenství kvůli němuž se manželství často uzavírá
5. rovnoprávnost mužů a žen v nároku na vzdělání se zvyšuje, tím se mění jejich role v tradičně pojímaném partnerství. Na druhé straně je ovšem také evidentní, že práva partnerů v nesezdaném soužití ve srovnání s právně uzavřeným manželstvím (ve starověku i dnes) byla vždy menší,“ končí Sýkora svou sociologickou sondu. ⁽²⁰⁾

Také v Římském právu se objevuje „*caninae nuptiae*“ tj. psí oddavky neboli život na psí knížku; tedy jakási doba soužití muže a ženy bez uzavření manželství.

I přesto, že tento druh soužití je méně institucionalizován a požívá obecně menší vážnosti, je pro mnohé odpůrce manželství přijatelný. „Žádný „papír“ (tedy manželství) nebývá zárukou šťastného soužití. Navíc lze připustit, že pro někoho může být sama představa manželské instituce spojena se značně nepříjemnými představami. Často právě pro ty, kteří mají s manželstvím nějaké neradostné osobní zkušenosti. Dokonce ani prakticky nezrušitelný církevní sňatek dvou hluboce věřících katolíků nevede k trvale harmonickému soužití,“ tvrdí příznivci neformálních svazků. Na druhou stranu však generacemi prověřené rituály mají také svůj význam. Ten svatební by měl být především chápán jako naše svobodné rozhodnutí sdílet s tím druhým dobré i zlé. A

(20) www.christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=2140

manželství má ještě jednu dost významnou přednost (opomeneme-li jeho právní otázky) – jeho případný rozpad bývá spojen s nutností překonat tzv. *rozvodovou bariéru* – tedy vše, co je spojeno s jeho formálním ukončením. U nesezdaného soužití tato bariéra zcela chybí. Často stačí drobný konflikt, nedorozumění či jakási „hrdost“ a vztah se ukončí. Přitom tzv. *rozvodová bariéra* by mohla poskytnout čas a prostor pro zvládnutí dlouhodobé akutní krize.⁽²¹⁾

Jak již bylo zmíněno, i nesezdanému soužití se přiznávají poměrně významné právní účinky. V zákonu č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, se rodinou rozumí oprávněná fyzická osoba a společně s ní posuzované osoby, pokud spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby, jedná-li se o manžele, případně druha a družku. Obě tedy přiznávají nároky ženě a muži žijícím v nesezdaném soužití. Na rozdíl od zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, který poskytuje plnění pouze vztahům založeným na formálním svazku, neboť základní podmínkou přiznání důchodu vdovského a vdoveckého je, že mezi zesnulým a pozůstalým existovalo manželství. Také v ZOR, § 85-§103, kde jsou vymezeny otázky výživného; platí, že vyživovací povinnost existuje pouze mezi stanoveným okruhem osob - dětmi a rodiči, ostatními příbuznými - na druha a družku ZOR nepamatuje. Výživu si nesezdaní partneři navzájem poskytují toliko dobrovolně. Nicméně faktické poskytování výživného bere v potaz OZ v ustanoveních o náhradě škody.

„Vybrané oblasti práva sociálního zabezpečení, zaměřené na krátkodobé sociální události, však berou poměr druha a družky v potaz a staví nesezdané soužití muže a ženy do rovnoprávného postavení s manžely v podstatě jen proto, aby se mu nedostalo větších a neopodstatněných výhod,“ tvrdí autoři na svých webových stránkách. OZ, §474 a §475 vymezují pojem *osoba spolužijící*, jež označuje v dědickém právu osobu, která žila se zemřelým před jeho smrtí ve společné domácnosti, a která z tohoto důvodu pečovala o společnou domácnost nebo byla odkázána výživou na zůstavitele, a to nejméně po dobu 1 roku, jde-li o dědění ze zákona, resp. 3 roky, jde-li o přechod nájmu bytu dle §706 OZ.⁽²²⁾

---

(21) ŠMOLKA, P. *Manželská a rodinná trápení, z pohledu právníka a psychologa*, 1. vyd. Praha: PORTÁL, s.r.o. 2008, s. 45-46

(22) <http://stavba.tvujdum.cz/legislativ/pravni> http://www.rodina.cz/dotaz_30.9.2009

Nesezdané soužití ovšem můžeme vnímat jako významný prostředek sociálního učení a přípravu na soužití v párovém vztahu, což může přispět k odpovědnější volbě budoucího partnera pro založení rodiny. V současné době je tradiční cesta do manželství = *láska - chození (námluvy) - sňatek - pravidelný sex - děti* = zcela pozměněna. Fáze námluv bývá nahrazena nesezdaným soužitím. Sňatek není podmínkou sexuálního života - bývá vynecháván, takže není výjimkou nesezdané soužití s dětmi. Jak píše Jitka Macháčková spolu s kolegy z Jihočeské univerzity, v podstatě je možno hovořit o *4typech nesezdaných soužití*:

- *soužití porozvodové* - lidé, kteří prošli rozvodem, a již nemíní uzavírat nový sňatek
- *soužití snoubenecké* - nastává u partnerů, kteří někdy v budoucnosti pomýšlejí na to, že se vezmou, jde tedy o moderní variantu cesty do manželství
- *soužití dočasné* - dva mladí lidé ještě nepomýšlející na sňatek; nebo lidé po rozvodu, kteří nechtějí být sami, ale ani se ještě brát – může skončit svatbou či další kohabitací
- *soužití namísto manželství* - soužití mladých lidí, kteří nemíní uzavřít manželství, je to forma vztahu rozvinutého skandinávského typu, v němž se rodí i děti.⁽²³⁾

2.2 Komparace postavení partnerů – nesezdané soužití versus manželství

V současné době se stává nesezdané soužití často volenou formou partnerského vztahu a staví se jako rovnocenná forma vedle manželství. Počet nesezdaných soužití v České republice rok od roku roste, a zdá se, že mladí lidé nejvíce preferují nesezdané soužití jako zkoušku před uzavřením manželství. Někteří volí nesezdané soužití jako svoji celoživotní strategii a někteří chtějí žít bez partnera. V níže uvedené tabulce jsou možné důvody, proč někdo volí manželství a jiný se rozhodne pro nesezdané soužití, tak jak je uvedla autorka Jaroslava Bartušková.

(23) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008...

Ti, jež volí : <i>Nesezdané soužití</i>	Ti, jež volí : <i>Manželství</i>
1. Nechci mít ztížený možný rozchod	1. Již jsem našla/našel toho pravého
2. Svatba je jen papír.....	2. Jde o vhodné prostředí pro dítě
3. Toto soužití volím, protože ho volí partner, já ho nechci ztratit, raději bych ale volil/a manželství	3. Svatba brání unáhlenému rozchodu
4. Zde si otestuji, zda je partner/ka ten pravý/á	4. Svatba legislativně ošetří náš vztah
5. Chci být nezávislý/á, volím kariéru	5. Svatba je zárukou vážnosti vztahu

(24)

V rámci výzkumu *Sociální a ekonomické podmínky mateřství (SEPM)* v roce 2006 bylo matkám s dětmi, mladšími deseti let, položeno několik otázek, proč si myslí, že se v dnešní době rodí velká část dětí neprovdaným matkám. Na výběr bylo několik možností (např. je to finančně výhodné, či dnešní muži se nechtějí ženit). Všechny dotazované se, bez ohledu na rodinný stav, shodly na tom, že nejvýznamnějšími příčinami mimomanželské plodnosti jsou nestabilita manželství, nedostatek vhodných partnerů, nedostatečné příjmy a problémy s bydlením. Přitom ještě zhruba do roku 1990 se u nás mimo manželství rodilo asi 8% dětí, dnes je to již okolo 20%. „Pokud jste z toho vyvodili, že za poslední roky přibýlo osamělých matek, jste na omylu. Přibýlo jen dvojic, které se rozhodly pro alternativní způsob soužití,“ tvrdí autor Petr Šmolka.⁽²⁵⁾

Jaká je tedy komparace (srovnání) manželství s nesezdaným soužitím? Dana Hamplová ze Sociologického ústavu Akademie věd České republiky se podrobně zabývala Daty Evropského sociálního výzkumu (ESS) a otázkou „*Proč by se měli mít ženatí muži a vdané ženy lépe než ostatní*“? ESS se zabývala vlivem rodinného stavu na celkovou životní spokojenost a štěstí ve 21 evropských zemích, rovněž analyzovala vliv nesezdaných soužití na životní spokojenost a jejich podobnost či nepodobnost s manželstvím.⁽²⁶⁾ Tato stať vznikla v rámci projektu „Evropský sociální výzkum II“ podpořeného GA ČR, číslo grantu 403/04/1219, a byla zpracována v roce 2006.

Proč tedy by se měli mít ženatí muži a vdané ženy lépe než ostatní? Dnes existují již desítky sociologických, psychologických či lékařských výzkumů, které

(24) www.rodina.cz/clanek6501.htm staženo 10.10.2009

(25) ŠMOLKA, P. *Muž a žena – návod k použití*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, s.35

(26) www.ssoar.info/ssoar/files/2009/1030/580_105Hamplova20pdf 3.10.2009

systematicky dokumentují, jak kvalita a délka života, psychické a fyzické zdraví a spokojenost se životem souvisí s rodinným stavem. Lidé žijící v manželství se dožívají vyššího věku, trpí méně často psychickými poruchami; jsou zdravější, šťastnější a spokojenější. Z jakého důvodu? Obvykle se uvažuje o dvou typech důvodů – selekci a kauzalitě.

teorie selekce vychází z toho, že lidé nejsou spokojenější a zdravější, protože žijí v manželství, ale že do manželství vstupují lidé s určitými charakteristikami, které je předurčují k tomu, aby byli zároveň šťastnější a zdravější.

zastánci „kauzálního vysvětlení“ uvádějí, že život v manželství vede ke zdravějšímu životnímu stylu, protože přítomnost partnera v domácnosti má preventivní účinek na rizikové chování (např. kouření či nadměrní pití alkoholu); dále že ženatí a vdané mívají vyšší životní standart, protože společně hospodaří, a na lepší životní pohodu ženatých a vdaných působí emocionální podpora partnera, která člověku dodává pocit hodnoty, smysluplnosti a pomáhá mu čelit životním problémům.⁽²⁷⁾

Dana Hamplová dále uvádí, že i když je pozitivní vliv manželství na životní spokojenost dobře popsán, není jasné, nakolik se tento vliv liší v různých společnostech. Odborné diskuze vyvolala např. otázka, zda vysoká rozvodovost snižuje či naopak zvyšuje výhody manželství. Předpokládají, že kde je rozvod nákladnější, bude mnoho lidí uvězněno v nešťastných manželstvích, zatímco v zemích, kde jsou rozvody běžnější, budou spolu zůstat jen spokojené páry.

Takže : vzít se, či nevíť? To je to, oč tu běží. Dle Zdeňka Matějčka ve vztahu jako takovém hledáme obvykle oporu, důvěru, sdílení a intimitu. To ovšem nabízí oba typy soužití – manželství i partnerství. Určitou výhodou nesezdaného soužití je pocit svobody a nezávislosti. A to je možná právě to, co některým ženám nevyhovuje, a naopak vyhovuje některým mužům. Ženy touží spíše po bezpečí a jistotě, a manželství je toho takovým malým příslibem. Ale skutečně jen malým, protože ani v manželství nemáte zaručeno “spolu až do smrti“. Přeci jen je ale obtížnější z manželství „odejít“. Podle ZOR mají manželé vůči sobě závazky, které musí v případě ukončení manželství

---

(27) www.ssoar.info/ssoar/files/2009/1030/580_105Hamplova20pdf 3.10.2009

dořešit. Zánik nesezdaného soužití je v tomto ohledu v mnoha směrech jednodušší, ovšem pozor, i zde si musíte vyjasnit své majetkové nároky a případné svěření dítěte do péče. I nesezdaní partneři mohou nakonec skončit u soudu, pokud se nedohodnou.⁽²⁸⁾

„Ze skutečnosti, že vzrůstá počet nesezdaných párů, však nelze vyvozovat závěr, že manželství a s ním i rodina mizí, nebo že se ocitá v nějaké existenční krizi,“ tvrdí Jitka Macháčková s kolektivem. A dále pokračuje: „Jde pouze o vývoj, který je reakcí na současné kulturní a ekonomické podmínky. *Vzhledem k tomu, že je tento trend v posledních letech znatelný, vede k zvětšenému zájmu médií a celé společnosti.* Nesezdané soužití je logickým řešením životní fáze mezi zahájením sexuálního života a sňatkem, jež údajně trvá 10let. Před rokem 1989 krátkodobé známosti většinou končily sňatkem, v současné době mladí lidé svůj svazek po krátké známosti nelegalizují. Manželství ztrácí atraktivnost, neboť diktuje uzavření do předem určených rolí. Nesezdané partnerství je naopak oceňováno, neboť je chápáno jako svobodnější forma“, uzavírá Jitka Macháčková. Na základě různých šetření, pak Macháčková s kolektivem, shrnuje rozdíly mezi manželstvím a nesezdaným soužitím do těchto bodů :

Nesezdané soužití	Manželství
Individualistická orientace partnerů	Typický společný etos
Momentální přínos jednoho z partnerů	Společné investice
Mužské a ženské role stírány	Tradiční rodinné hodnoty
Většinou nižší vzdělání, méně stabilní zaměstnání, menší příjmy	Většinou vyšší vzdělání, stabilní zaměstnání, vyšší příjmy

(29)

Sňatek může být dokonce i svéráznou cestou k posílení společenské prestiže. To když např. úspěšnému podnikateli nestačí „jen“ značkové oblečení či luxusní vůz, ale k prestiži potřebuje i atraktivní partnerku. Nebo nelze vyloučit sňatek jako prostředek k řešení svízelné životní situací; bytové či osobní. Ovšem pozor, soužití není jen věc rozumu a vzájemné výhodnosti. „V soužití jde o především o emoce, vzájemnou přitažlivost a řadu dalších věcí,“ uvádí Petr Šmolka a dále pokračuje: „Přesto lze bez větších nesnází nalézt i určitá úskalí. To když jeden z partnerů dává přednost manželství - jako tradiční formě soužití a druhý, méně tradiční formě - bez svatby. Druhým úskalím

(28) MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, str.14

(29) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008 11.9.2009

je absence svatebního rituálu, jež má svůj význam, a to nejen u církevních, ale i občanských sňatků“. Největší riziko ovšem spočívá, jak jsem již uvedla (viz 2.1), v absenci tzv. **rozvodové bariéry**. Pokud je nastavena přiměřeně vysoko, může chránit před příliš ukvapenými rozchody; ovšem úplná absence rozvodové bariéry může vést k rozchodům neuváženým. Manželství samo určitě není zárukou větší harmonie, už vůbec ne intenzivnější lásky, může však být jistou pojistkou příliš ukvapených konců. Což není zas tak málo! ⁽³⁰⁾

2.2.1 Osobní vztahy mezi partnery, péče o děti

„Muži žijí v iluzi, že si své partnerky vybírají, avšak ve skutečnosti je tomu naopak, stejně jako u všech ostatních primátů“. Moore

Kde a jak se seznámit s vhodným partnerem? Jak hledat, abychom uspěli? Na spousta manželských či partnerských problémů je „zaděláno“ již v momentě seznámení. Něco jiného lze totiž očekávat od partnera, kterého jsem potkali v knihovně či od toho, který ležel pod stolem v podniku nevalné pověsti. Západní prameny uvádí zajímavé pravidlo „5 krát 20“. Dvacet procent se seznámí se svým partnerem ve škole či studiu, 20% v zaměstnání, 20% při zájmových aktivitách, 20% připadá na seznámení ve společenském a rodinném životě, zbývajících 20% pak tvoří seznámení zprostředkovaná inzercí, akcemi či agenturami.⁽³¹⁾

Deník Právo, ze dne 3.10.2009, se zabývá jedním z možných způsobů seznámení se s vhodným partnerem – tzv. speed dating. Jde o jakési „rychlorande“, seznámení se s novými protějšky. Během půl hodiny se setkáte s deseti lidmi, kteří mohou mít zájem právě o vás. Na rozhovory je vyčleněno pět minut, poté se pánové přesunou k vedlejšímu stolku. Na setkání chodí většinou vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří nemají problémy v komunikaci, přesto jsou bez partnera. Tito lidé totiž tráví celé dny v kanceláři a pohybují se ve stejném okruhu známých. Speed dating, který vymyslel v roce 1998 losangelský rabín Yaacov Deyo, by se dal považovat za jednu z nových cest, jak se seznámit, vymyšlenou pro potřeby hodně zaměstnaných lidí.

(30) ŠMOLKA, P. *Muž a žena – návod k použití*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, s.5,19,

(31) ŠMOLKA, P. *Muž a žena – návod k použití*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, s.14

Takže jsem si našla/našel vhodného partnera. Dnes není problém zkusit si společné bydlení na zkoušku, ověřit kvality partnera. Téměř ¾ českých populace se domnívá, že je dobré, když lidé – kteří chtějí uzavřít sňatek - spolu nejdříve žijí. ⁽³²⁾ A co ti, kteří o svatbě neuvažují? V tomto případě, je to myslím jedno. Společné bydlení ukáže, zda dva lidé spolu mohou založit rodinu či si být nějakým způsobem prospěšní. Anglický filozof Bertrand Russel doporučoval takovéto soužití zejména studentům. Myslel tím samozřejmě soužití bezdětné. Nic se však nejlí tak horké, jak se to uvaří. Manželství pohřbívali někteří filozofové ve starověku, a ono nakonec přetrvalo tisíciletí.⁽³³⁾ Na druhé straně se stále častěji setkáváme s názory, že manželství přináší lidské sexualitě nežádané všední stereotypy. Od pradávna se o něm psalo jako o hrobu partnerské sexuality. Dokonce i v tak puritánské zemi, jako je USA, se už ve dvacátých letech minulého století objevilo několik návrhů na takzvané manželství na zkoušku nebo kamarádské manželství.

Pokud se přesto rozhodnete pro manželství? ZOR, §18-§21, vymezuje vztahy mezi manželi. Zde se praví, že muž a žena mají v manželství stejná práva a stejné povinnosti. Jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí. Dle §19 ZOR jsou manželé povinni uspokojovat potřeby rodiny dle svých možností – pokud si jeden z nich tuto povinnost neplní, rozhodne - na návrh druhého - v dané věci soud. V běžných záležitostech je, dle §21 ZOR, manžel oprávněn zastupovat druhého manžela, zejména přijímat za něho běžná plnění. Pro nesezdané partnerství OZ, §115 - §122, vymezuje některé pojmy vztahující se k nesezdanému soužití, a to pojmy jako *blízká osoba* (viz 1.1) či *domácnost* (viz 1.3). Práva a povinnosti v osobní sféře nejsou právem regulovány vůbec, řídí se morálními normami, což, může být problém.

O vztazích mezi partnery jsme psali, ale jaké je postavení dítěte ve společnosti? Termínem „dítě/nezletilý“ je v České republice označena osoba mladší 15ti let. Dle jiných norem a konvencí mezinárodních organizací, pak osoba mladší 18ti let, dle čl.1 Úmluvy o právech dítěte, pokud tedy není zletilosti dosaženo dříve. V České republice, dle OZ, vzniká způsobilost fyzické osoby - mít práva a povinnosti - narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, pokud se narodí živé. Zájmy dítěte jsou součástí

(32) [www.socioweb.cz/nesezdané soužití](http://www.socioweb.cz/nesezdané_soužití) Jana Chaloupková, 2008, 15.11.2009

(33) www.novinky.cz/ 8.10.2009

rodičovské odpovědnosti a jsou chráněny zákony a předpisy. V minulém století se hodně změnil pohled na dítě jako takové. Z levných pracovních sil se zařadily do vzdělávacího procesu. Práva dítěte byla zakotvena v mezinárodním dokumentu ÚOPD (viz 1.2), a děti byly označeny jako skupina - vedle žen či osob s handicapem - která potřebuje speciální ochranu. **Zájem dítěte je na prvním místě.** Smyslem ÚOPD je také mimo jiné i potlačení všech forem násilí vůči dětem, snaha věnovat péči dětem bez rodiny, uprchlíkům, dětem v ústavěch, válce či vězení.⁽³⁴⁾

Každé dítě bez ohledu na to, kde se narodilo, jaké je rasy, do jaké etnické skupiny patří, zda je chlapec nebo děvče, bohatý nebo chudý, musí mít příležitost stát se plnoprávním členem rodiny a společnosti; píše se v čl.2 ÚOPD. Dále se v této mezinárodní úmluvě píše, že děti mají právo na ochranu a péči, že mohou svobodně vyjadřovat svůj názor, ovšem s ohledem na jejich věk a vyspělost. Každé dítě má právo udržovat pravidelné osobní vztahy se svými rodiči, tedy pokud to není v rozporu s jeho zájmy. Při všech činnostech týkajících se dětí, které vykonávají veřejné orgány či soukromé instituce, je – jak jsem výše uvedla - na prvním místě zájem dítěte. „Dále existují právní dokumenty zajišťující práva dítěte na oba rodiče a jejich péči, a to již zmiňovaná ÚOPD jako základní listina, dále Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25.10.1980, která pro ČR vstoupila v platnost 1.3.1998 sdělením č. 34/1998 Sb., či Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství z roku 1975, ke které přistoupila Česká republika sdělením č. 47/2001Sb.m.s.“⁽³⁵⁾

Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství je významný dokument zajišťující dítěti právo na oba rodiče, vydaný dne 15.10.1975 ve Štrasburku. Týká se především uznání otcovství dítěte. Dle této úmluvy může být otcovství dokázáno buď dobrovolným doznáním, nebo soudním rozhodnutím, přičemž dobrovolné otcovství nelze napadnout ani popřít, pokud vnitrostátní předpisy takový postup připouštějí a pokud osoba, která chce dítě uznat nebo uznala za své, není biologickým otcem dítěte.

- dále mají, *dle této úmluvy*, otec i matka k dítěti - narozenému mimo manželství - stejné povinnosti, jako by se narodilo v manželství,

(34) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008...

11.9.2009

(35) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008...

11.9.2009

- dítě narozené mimo manželství má stejná práva na dědictví po otci nebo matce (či členech jejich rodiny), jako kdyby se narodilo v manželství,
- otec nebo matka dítěte narozeného mimo manželství, který nemá rodičovskou pravomoc k dítěti, nebo nemá dítě ve výchově, může mít dle této úmluvy, v určitých případech právo na styk s dítětem.⁽³⁶⁾

Česká republika chrání zájmy nemanželských dětí, dle ZOR, stejně, jako hájí zájmy těch manželských, a tak nesezdané soužití nemá žádný vliv na problematiku rodičovství a postavení dítěte.

Sociolog Martin Fafejta, v knize Zdeňka Matějčka, vysvětluje, že manželství a rodičovství jsou instituce. Instituce určují naše role, tedy říkají nám, co a jak máme dělat, a podílejí se také na dělbě práce. V rámci instituce „rodičovství“ se tak očekávají jiné věci od matky a jiné od otce. Instituce jsou tedy jakýmsi návodem, jak tomu máme rozumět, jak máme jednat. „Jste-li vdaná, je každému hned jasné, jak to funguje. Jste-li ovšem svobodná, je zde poměrně velký manévrovací prostor – můžete být bez partnera, nebo s někým chodit, nebo žít jako druh a družka, či být homosexuální,“ tvrdí Martin Fafejta a dále pokračuje: „Jste-li vdaná, jste pro ostatní určitým způsobem srozumitelná. Ovšem na druhou stranu, vše co dříve nabízelo soužití v manželství, můžete nyní získat také – a bez nutnosti sňatku. Například sex či společné soužití,“ končí svou úvahu Fafejta.⁽³⁷⁾ Je tedy snad manželství nějakým přežitkem minulosti? Určitou nostalgií? Manželství se velmi odlišuje od ostatních sociálních vztahů. Jde o stav velmi intimní, intenzivní a mnohostranný. Zahrnuje mnoho společné práce – ať už se jedná o oblasti majetku, starosti o děti či sexuální soužití.

2.2.2 Společný majetek, sociální zabezpečení

Majetkové otázky mezi manžely jsou přesně vymezeny v OZ (aktuální znění), kdy bezpodílové spoluvlastnictví manželů bylo nahrazeno společným jměním manželů, a to dle §143-§151 OZ. Jak jsem již uvedla, obsahem rodinně právních vztahů mezi

(36) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008...

11.9.2009

(37) MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, s.13-14

manžely jsou především osobní práva a povinnosti s nimi spojené, pak práva a povinnosti majetkové, která s - výjimkou vyživovací povinnosti - upravuje OZ. Tato práva a povinnosti vznikají přímo ze zákona, již samotným uzavřením manželství a zanikají nejpozději s jeho zánikem. Nutno zdůraznit, že ani rozchod manželů, jejich oddělené soužití, nezpůsobuje zánik práv a povinností vyplývajících z manželství – většina z nich trvá až do faktického zániku manželství.

Dle § 143 OZ společné jmění manželů (dále jen SJM) tvoří :

- majetek nabytý některým z manželů, nebo jimi oběma, za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem,
- majetku nabytého jedním z manželů náležejícího do jeho výlučného vlastnictví
- věci osobní potřeby,
- věci vydané v rámci předpisů o restituci majetku jednoho z manželů
- dále závazky, které jim vznikly za doby trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku náležející výhradně jednomu z nich a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů,

kdy pod pojmem „majetek“ se rozumí souhrn veškerých statků, se kterými může majitel (fyzická, právnická osoba) volně nakládat a kterými ručí za své případné závazky. Dále mohou manželé, dle §143a OZ, smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu, rozšířit nebo zúžit stanovený rozsah SJM. Majetek i závazky, které tvoří SJM, užívají, udržují a plní oba manželé společně. Nebo si mohou lidé, předtím než vstoupí do manželství, sepsat předmanželskou smlouvu, kterou si „ochrání“ svůj majetek.

Majetkové společenství, podobné SJM, nemůže vzniknout u nesezdaného soužití. Majetek nabývá druh/družka každý do svého individuálního vlastnictví nebo do podílového spoluvlastnictví. Vyživovací povinnost mezi druhem a družkou není výslovně regulována v žádném zákoně (viz 2.1). V manželství je právně ošetřena vyživovací povinnost mezi manželi, dle § 91 ZOR, či výživné rozvedeného manžela, dle §92-§94 ZOR. U nesezdaného soužití lze, pouze dle § 95 ZOR, přiznat příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce. Zde se předpokládá, že otec dítěte s nimi nežije ve společné domácnosti, ale je obtížné zjistit, kdy dotyčná uvádí pravdu a kdy se tím neoprávněně obohacuje.

Dále jsou v OZ, §460 - §487, vymezeny dědické nároky platné pro manžele. Druh/družka může být považován za *osobu spolužijící*, § 474 - §475 OZ, a může mít dědické nároky po zemřelém druhovi, při děděni ze zákona ve druhé, či třetí dědické skupině, v závislosti na ostatních příbuzných. Nebo se může jednat o děděni ze závěti, kdy lze ve prospěch druha vyhotovit závěť (nutno nezapomenout na neopomenutelné dědice). V případě, že jeden z nesezdaných partnerů zemře a nezanechá závěť, dědí jeho partner v tzv. druhé skupině dědiců ze zákona jen tehdy, pokud zemřelý druh neměl děti a prokáže-li se, že žil se zemřelým nejméně rok ve společné domácnosti. Pokud měl zemřelý děti, připadá celé dědictví dětem. Tomu lze pochopitelně předejít závětí, ve které zůstavitel na druha/družku pamatuje.

Je-li jeden z manželů nájemcem bytu, vzniká uzavřením manželství tzv. společný nájem bytu manžely, dle §703 - §705 OZ. V případě úmrtí nebo opuštění domácnosti přechází nájemní právo na druhého manžela. To neplatí v případě druh/družky. Aby po smrti jednoho z nich přešlo nájemní právo na druhého, musí prokázat, že žil se zemřelým nejméně tři roky ve společné domácnosti – jde o tzv. legální přechod nájmu bytu, dle §706 OZ. Důkazní břemeno nese ten, kdo tvrdí, že žil se zemřelým druhem ve společné domácnosti. Neunese-li jej, bude nucen byt bez náhrady vyklidit.

Dále mohou nesezdaní partneři využít :

tzv. společný nájem bytu, dle §700 - §702 OZ,
 podnájem bytu či jeho části, dle §719 OZ,
 podílové spoluvlastnictví bytu nebo nemovitosti, dle §137-§142 OZ,
 věcné břemeno dle §151 OZ,
 či mohou využít jinou nepojmenovanou smlouvu.

Lze proto doporučit lidem žijícím v nesezdaném soužití, aby při nabytí určitého majetku písemnou smlouvou definovali, zda jde o majetek v podílovém vlastnictví, eventuálně které věci jsou výlučně majetkem partnera.⁽³⁸⁾

---

(38) ŠMOLKA, P., Mach, J. *Manželská a rodinná trápení, z pohledu právníka a psychologa*, 1. vyd. Praha: PORTÁL, s.r.o. 2008, s.113-114

Jiná situace nastává, pokud žena vychovává dítě bez partnera ve společné domácnosti. Do roku 2007 měla tato matka samoživitelka nárok na prodlouženou mateřskou dovolenou - 37 týdnů místo obvyklých 28 týdnů - a s tím spojenou i peněžitou pomoc. Ovšem od roku 2007 se už k osamělosti matky nepřihlíží. Z hlediska sociálních dávek jsou rodiče dítěte automaticky považovány za osoby žijící ve společné domácnosti. Pokud tomu tak není, může si ten, u koho dítě žije, požádat na České správě sociálního zabezpečení (ČSSZ) o vyloučení ze společně posuzovaných (viz 1.3). Co se týká nesezdaných párů, jim žádné sociální výhody neplynou, pokud spolu žijí ve společné domácnosti. Pokud žijí, ale nepřiznají to? To už ano. Samoživitelka žádné výhody nemá, ať partnera má či nemá. A pokud ještě před těhotenstvím dobře vydělávala, tak nedostane ani příspěvek na dítě.

Deník Aha se, dne 23.11.2009, zabýval změnami, které v souvislosti s úsporným balíčkem přinese následující rok 2010 občanům České republiky. Z pohledu financí nás nic příjemného nečeká, nový rok bude ve znamení úspor (hlavně ve státním rozpočtu), což pro nás občany znamená výdaje navíc. Kromě toho nás nemine zdražení pohonných hmot, cigaret, alkoholu;, kvůli vyšší sazbě DPH (o 1%) stoupnou ceny služeb a dalšího zboží. Ale vraťme se do oblasti sociální, příští rok dostanou rodiče od státu nižší přídatky na děti. Opět bude platit, že dítě má nárok na přídatek, jestliže celkový příjem v rodině není vyšší než 2,4násobek životního minima. Rodičovskému příspěvku (v současnosti 7600,-Kč) se balíček úsporných opatření našťastí vyhne.

2.2.3 Rozpad rodiny a partnerství

Již výše jsem uvedla, že rodina je nejdůležitější lidská skupina, tím hlavním článkem každého jedince; tou, která formuje osobnost člověka a zároveň tou, která chrání jedince před tlaky okolí. Dobře fungující rodina je nejlepším vzorem pro dítě, které je pak schopno lépe obstát v dnešním světě. V České republice jsou téměř 4 miliony domácností; z toho :

1/3 (pouze) tvoří rodiny s dětmi,

1/3 bezdětné páry,

1/3 tzv. singl (lidé žijící z jakýchkoliv důvodů sami, bez partnera).

“Dětem ubývají vzory, a naopak se zvyšuje kriminalita, sebevraždnost dětí a mladistvých, stoupají počty týraných a zanedbávaných dětí a s tím spojené další společensky nežádoucí jevy,“ tvrdí Jitka Macháčková z Jihočeské univerzity. Současné změny a krizi v rodině pak také podtrhují nepříznivé demografické ukazatele jako je vysoká rozvodovost, hlavně rodin s dětmi.⁽³⁹⁾ Vždyť v České republice se rozpadá každé druhé manželství, Češi a Češky patří v Evropské unii k přeborníkům v rozvodech. I Světová zdravotnická organizace považuje rozvod za jednu z psychicky nejnáročnějších životních situací. Právní stav je však pouze jednou stránkou věci. Tou druhou je tzv. „*psychorozvod*“, tedy složitý proces vyrovnávání se s rozvodem.

Jak tedy po právní stránce ukončit manželství? ZOR rozlišuje tři způsoby zániku manželství. A to :

smrt jednoho z manželů

prohlášení manžela/ky za mrtvého/mrtvou

rozvod

Rozvod je jediný způsob zrušení manželství za života obou manželů. Nejnovější právní úprava ZOR, zákon č. 91/1998 Sb., pak hovoří o tzv. *sporném rozvodu* (§ 24 ZOR)

ztíženém rozvodu (§ 24b ZOR)

smluveném rozvodu (§ 24a ZOR)

Základní úpravou rozvodu manželství je *sporný rozvod*, kdy soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je již trvale rozvráceno, nelze očekávat jeho obnovení a přitom bere v úvahu příčiny rozvratu. U příčin rozvratu nejde soud o zjišťování viny, je však otázkou do jaké míry je vůbec schopen skutečné příčiny rozvratu poznat.

Z důvodu zvýšení ochrany manžela, jež s rozvodem nesouhlasí; se používá tzv. *ztížený rozvod*. Soud nevyhoví návrhu na rozvod - z důvodu nesouhlasu manžela - jež se na porušení manželství převážně nepodílel, a jemuž by rozvodem byla způsobena zvlášť závažná újma. Ochrana manžela ovšem není absolutní; soud žalobě o rozvodu vyhoví, pokud spolu manželé po dobu delší tři roky nežijí.

Smluvený rozvod je rozvodem bez prokazování příčin rozvratu; kdy jeho podmínkou je aby manželství trvalo alespoň rok, manželé spolu nežili ½ roku a druhý manžel se k rozvodu připojil.⁽⁴⁰⁾

(39) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008... 11.9.2009

(40) KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. *Právo a sociální politika*, Institut mezioborových studií, Brno, 2005, s.143-144

Novela ZOR, upravuje nově i porozvodové vztahy k dětem, jejich ochranu v souvislosti s rozvodem rodičů. Pro všechny výše uvedené varianty rozvodu platí, že dle §24/2 ZOR „mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí, daným zvláštními důvody“. Manželství lze rozvést, až soudní rozhodnutí o úpravě poměrů k nezletilým dětem pro dobu po rozvodu – tj. kterému z rodičů bylo dítě svěřeno do výchovy, a jak bude druhý na jeho výchovu přispívat – nabude právní moci. Také se vůbec prvně u nás setkáváme s pojmy společná a střídavá výchova dle § 26/2 ZOR (viz 1.3). Spolu se zánikem manželství, zanikají všechna práva v osobní (tj. práva a povinnosti manželů) a majetkové oblasti. V oblasti majetkových vztahů jde o zánik : *společného jmění manželů*

společného nájmu bytu

vzájemné vyživovací povinnosti mezi manžely

Deník Právo ze dne 19.11.2009 se zabýval problémem rozvodu a tvrdí, že rozvody ruínují stále více lidí – dědí se totiž nejen majetek, ale i dluhy, které v obyvatelstvu raketově rostou. V současnosti se celková míra zadluženosti obyvatel ČR pohybuje kolem 900 miliard korun, a právě spotřebitelské úvěry či hypotéky stále více doléhají na páry, které se rozvádějí. Jestliže nebylo za trvání manželství zrušeno SJM, platí, že společné je více než 90% věcí, a tak nemůžeme spoléhat, že pokud se např. podnikatel dostane do potíží, může exekutor zabavit věci zdánlivě patřící manželce. Ovšem jestliže jeden z manželů bude tvrdit, že majetek postižený výkonem rozhodnutí či exekucí do tohoto majetku nepatří, může podat u příslušného soudu vylučovací žalobu, na jejímž základě následně nemůže dojít k prodeji postihovaného majetku.

U nesezdaných soužití, jak již bylo výše uvedeno, nečiní právo rozdíl mezi dětmi nemanželskými a narozenými v manželství; rodiče mají stejná práva a povinnosti. U vztahu druha a družky nejsou právem regulovány práva a povinnosti v osobní sféře, ale tato se řídí morálními normami. V majetkové oblasti nemůže vzniknout SJM (platné pouze pro manžele), ale majetek nabývají do svého individuálního či podílového vlastnictví. Také vzájemná vyživovací povinnost není právně upravena.

Kam se vytratila posvátnost manželského svazku? Každý český ženich i nevěsta mají téměř padesátiprocentní šanci, že se dříve či později rozvedou. Názorové střety,

rozdílnost povah i zájmů, stres, stereotyp nebo neshody v sexuálním životě, které jsou spojeny s nevěrou, vedou v lepším případě do manželské poradny, v tom horším k rozvodu? Tyto informace se objevily dne 21. října 2009 na programu ČT2, v pořadu „Ta naše povaha česká“. Pokud na rodinu pohlédneme z demografického hlediska, nelze než dát pořadu na ČT2 za pravdu. Uzavírá se čím dál méně svateb, rozvodovost poslední léta stagnuje na hranici 31 tisíc rozvodů, ale rodí se více dětí než v letech minulých (což způsobily silné populační ročníky let sedmdesátých, tzv. Husákovi děti). Úroveň úhrnné plodnosti v roce 2007 stoupla na 1,44 živě narozených na jednu ženu v reprodukčním věku, a odpoutala se tak od hodnot 1,3, která je považována za velmi nízkou úroveň.⁽⁴¹⁾

„Rozvod manželství a rozpad rodiny má etické, emoční, sociální a obecně zdravotní aspekty,“ tvrdí Jitka Macháčková s kolektivem a dále pokračuje: „Negativním faktorem rozvodu manželství je zejména jeho vliv na děti. V roce 2007 přišlo rozvodem o úplnou rodinu 27 tisíc nezletilých dětí.“⁽⁴²⁾ Jak jsem již výše uvedla, mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, pokud by to bylo v rozporu se zájmem těchto dětí, dle §24 ZOR. Zákonná úprava styku s nezletilými dětmi je obsažena v ustanovení §27 ZOR, z něhož vyplývá, že dohoda o styku rodičů s dítětem nepotřebuje schválení soudu. Což znamená, že ti rodiče, kteří jsou schopni se na úpravě styku dohodnout, nemusí vůbec žádat soud o spolupráci a naopak, pokud rodiče této domluvy nejsou schopni, mohou požádat o pomoc soud. Soud musí především sledovat zájem dítěte, jeho právo na péči obou rodičů a přihlížet k stabilitě budoucího výchovného prostředí. Týká-li se rozhodování dítěte staršího věku, musí soud brát zřetel na stanovisko samotného dítěte. Soud může také dítě svěřit do výhradní péče jednoho z rodičů či stanovit společnou či střídavou péči (viz 1.3).

„Rozpad manželství není tragédie, je to prostě jedna z alternativ vyústění manželských problémů a nemusí to být vždy ta nejhorší varianta – někdy je možná lepší být „šťastně rozvedená, než nešťastně vdaná.“, tvrdí ve své knize autorka Naděžda Špatenková.⁽⁴³⁾ Mě osobně nezbyvá, než s tímto názorem souhlasit.

(41) www.czso.cz/csu 7.12.2009

(42) www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty/frvs-2008... 11.9.2009

(43) ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší rodinné krize moderní žena*, 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s. 2006, s.70-71

2.3 Veřejné mínění o nesezdaném soužití

Nejen v České republice se snižuje zájem o manželství, v některých skandinávských zemích to dokonce vypadá, jako kdyby instituci manželství zvonil umíráček. Každým rokem tam přibývá lidí, kteří žijí v nesezdaných svazcích a tímto typem partnerského soužití zde prochází prakticky každý mladý člověk. Více než polovina mladých lidí bez svatby setrvává i po narození dětí. Také v České republice uvažuje o přímém vstupu do manželství pouze 19 % mužů a 20 % žen, zatímco 67 % mužů a 70 % žen se chystá na nesezdané soužití. Počet dětí, které se u nás narodily mimo manželství, stoupl za poslední léta čtyřnásobně. ⁽⁴⁴⁾ Ovšem o stabilitě nesezdaných párů můžeme pouze spekulovat, nedá se totiž statisticky sledovat.

Z výzkumu brněnské Masarykovy univerzity a společnosti SC&C ovšem vyplývá, že ti, kteří se chtějí vzít, se berou kvůli sexu!! Plných 62%. Kromě sexu je pro Čechy v manželství důležitá láska a děti. Smutné a zarážející však je, že přibývá lidí, kteří tvrdí : děti pro nás nejsou důležité! Děti považuje v manželství za nepřiliš důležité 7% dotázaných, v roce 1991 to přitom byla pouze 2%. Pokles významu potomků v partnerském životě je špatný i v tom, že v roce 2008 byly děti velmi důležité pro 66% českých obyvatel, zatímco v roce 1991 to bylo 87%. Z výzkumu tak jednoznačně vyplývá, že z Čechů se stávají sobci, kteří si chtějí jen užívat a o nic se nestarat. Na vrcholu pomyslného žebříčku je totiž také dobré bydlení nebo přiměřený příjem. Naopak jen malou roli v manželství hraje sociální původ, náboženské přesvědčení či politické názory.

%	Velmi důležité	Spíše důležité	Nejsou důležité
Věrnost	71	26	-
Děti	66	27	7
Sex	62	34	-

(45)

Deník Právo ze dne 31.12.2009 se zabýval životními hodnotami Čechů, dle kterých většina z nás *za svou prioritu považuje především rodinu*; tedy spolehlivého

(44) www.novinky.cz

8.10.2009

(45) www.ahaonline.cz

22.11.2009

partnera a dvě děti. I když většina z nás tyto hodnoty preferuje, realita je jiná – ČR patří mezi země s největší rozvodovostí v Evropě a stále více rodin má nakonec jen jedno dítě. Určitý rozpor mezi deklarovanými postoji a skutečným chováním podporuje čísla i Český statistický úřad,

i když počet **rodin se dvěma dětmi** stále převažuje (707 tisíc rodin),

postupně se zvyšuje počet **rodin s jedním dítětem** (501 tisíc rodin).

Potřeba najít dobrého partnera je snem většiny Čechů a Češek, píše dále Deník Právo, přesto soudě podle počtu rozvodů se to příliš nedaří. Dle průzkumu ovšem tato potřeba „mít dobrého partnera“ není synonymem pojmů „vdát ,oženit“, a že tedy, v české populaci roste počet párů, kteří spolu žijí bez oddacího listu a mají spolu děti. Podle Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí však hodně nesezdaných párů nakonec svůj dlouhodobý vztah legalizuje sňatkem, většinou však až po narození dítěte.

Dne 14. listopadu 2007 vyšel v deníku Mladá fronta Dnes zajímavý článek na téma: „*Vdala bych se, jenže on mě nechce*“, zabývající se mimomanželskou plodností. U svobodných matek se „jaksi“ předpokládá, že spolu s mužem žije ve společné domácnosti, společně vychovává děti a „jen“ se nevezali. Byla rozšířená představa, že mimomanželská plodnost je součástí modernizace české společnosti a toho, že se stáváme součástí západního světa, kdy mnoho mladých lidí necítí nutnost dodržovat tradice. Dle Dany Hamplové ze Sociologického ústavu AV ČR, která se spolu s kolektivem, na vzorku 1060 respondentů, snažila otázce „mimomanželské plodnosti“ více porozumět, a proto svobodné matky rozdělila do tří skupin:

- první skupina neprovdaných žen (respondentek) patří do skupiny nedobrovolně svobodných matek, a to proto, že partner nesouhlasí se svatbou
- druhá skupina respondentek považuje manželství za zbytečnou formalitu
- třetí skupina žen uvedla, že je pro ni finančně výhodné zůstat svobodná

Ovšem je to tak výhodné? Již jsem psala (viz 2.2.2), že do roku 2007 měla samoživitelka, bez partnera ve společné , nárok na prodlouženou mateřskou dovolenou a další výhody. Ovšem od roku 2007 se už k osamělosti matky nepřihlíží. Tak jak je to s tou „výhodností“? Často se předpokládá, že děti narozené mimo manželství se rodí do nesezdaných soužití. Ovšem díky výzkumnému šetření *Sociální a ekonomické podmínky*

mateřství (viz 2.2), které provedl Sociologický ústav AV ČR v roce 2006, vzniklá data tohoto výzkumu dokládají, že současný nárůst mimomanželské plodnosti lze vysvětlit rostoucí oblíbeností nesezdaných soužití jen částečně. Dokazují, že v druhé polovině 90. let téměř každá druhá neprovdaná žena nežila ve společné domácnosti s jeho otcem (48%). Navíc, přibližně třetina dotazovaných matek (po prvním porodu svobodná) uzavřela manželství později. Skutečnost, že poměrně velká část neprovdaných matek nežila v době porodu s otcem dítěte, že poměrně velký podíl nesezdaných párů s dítětem uzavírá manželství později ukazuje (téměř $\frac{3}{4}$ párů), tak dokazuje, že není možné současný nárůst mimomanželské plodnosti jednoduše připisovat rozšiřování nesezdaných soužití, jakožto dlouhodobé formy partnerského soužití.⁴⁶⁾

Tedy, jaký je pohled lidí na nesezdané soužití? Jaká stanoviska zaujímají k instituci manželství? Je těhotenství partnerky a příchod dítěte tím pravým důvodem k legalizaci partnerského svazku? Praktická část mé diplomové práce se pokusila odpovědět na tyto otázky.

---

(46) <http://www.socioweb.cz/nesezdané>, staženo 5.3.2010

3. Průzkum o postojích k nesezdanému soužití

3.1 Projekt průzkumu

Cíl práce

Cílem diplomové práce je zjistit, pomocí dotazníkového šetření, postoj respondentů k nesezdanému soužití a manželství a porovnat výsledky se stanovenými hypotézami. Zajímalo mě mínění respondentů, i s ohledem na jejich věk a zkušenosti, zdali je pro ně těhotenství partnerky popudem k manželství či nikoliv a jestli považují či nepovažují nesezdané soužití za moderní fenomén. Na respondenty jsem se zaměřila z hlediska věku a rozdělila je do tří věkových skupin.

Metodika a organizace průzkumného šetření

Pro průzkumné šetření jsem použila metodu dotazníkového šetření, vzor dotazníku je přílohou č. 1. Otázky pokládáné v dotazníku jsem sestavila tak, aby odpovědi na ně, dokázaly co nejlépe vystihnout danou problematiku. Dotazník obsahuje celkem 7 otázek, z nichž 4 jsou osobního rázu (otázky 1,2,6,7) a 3 se přímo vztahují k danému tématu (otázky 3,4,5). Snažila jsem se touto formou zjistit, jaké je mínění lidí v otázce partnerství. Zdali volí manželství, zdali jim vadí partnerství bez svatby či jsou v této oblasti tolerantní. Tohoto průzkumu se zúčastnilo 150 respondentů břeclavského okresu v průběhu měsíce září až listopadu 2009. Respondenty jsem vybírala z řad pracovníků Policie ČR Břeclav, Zařízení pro zajištění cizinců Poštorná, studentů Střední průmyslové školy Břeclav, zaměstnanců Mikrosvín Mikulov a Českomoravské stavební spořitelny Břeclav; dále z okruhu svých rodinných příslušníků, známých a jejich známých. Cíleně jsem se snažila o to, aby padesát respondentů bylo mladší třiceti let, další skupina padesáti respondentů byla ve věkovém rozmezí 30-45 let a padesát respondentů bylo starších 46 let. Každému z respondentů jsem položila formou anonymního dotazníku sedm otázek, jež se týkaly manželství a nesezdaného soužití a dále obsahovaly některé osobní údaje. Výsledky průzkumu na téma „Manželství nebo nesezdané soužití“ jsem zaznamenala v absolutní (počet) a relativní (procentuální) četnosti, pro lepší přehlednost pak ještě byly jednotlivé výsledky graficky znázorněny.

Vzorem a inspirací mi byl dotazník Ilony Rousové, vedený na těchto stránkách :
<http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/manzelstvi-x-nesezdane-souziti/>,
ve dnech 22. března 2009 až 29. března 2009, kdy počet respondentů byl 137.

Hypotézy průzkumu :

Hypotéza č. 1 : *Respondenti žijící v manželství častěji považují uzavření manželství za důležité, než respondenti svobodní.*

Hypotéza č. 2 : *Respondenti starší 29ti let častěji považují svatbu za důležitou v momentě, když žena čeká dítě, nežli respondenti do 29ti let.*

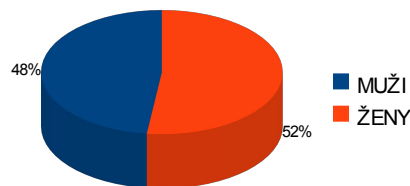
Hypotéze č. 3 : *Respondenti starší 46ti let častěji považují nesezdané soužití za moderní fenomén, nežli respondenti ve věkovém rozmezí 18-29 let.*

Hypotéza č. 4 : *Vzdělanost ovlivňuje náš pohled na nesezdané soužití, lidé s vyšším vzděláním mají pozitivnější náhled (přijímají ho) na nesezdané soužití na rozdíl od respondentů s nižším vzděláním, kteří mají negativnější náhled (odmítají ho) na nesezdané soužití.*

3.2. Výsledky průzkumu, jejich hodnocení

Celkový výsledek průzkumu.

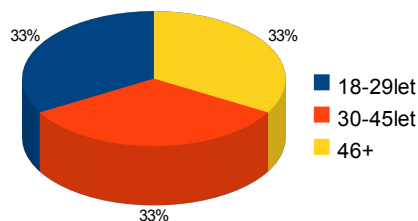
1. <i>Jste</i>	a) žena.....	78 (52%)
	b) muž.....	72 (48%)

Graf č. 1 Pohlaví respondentů

Z celkového počtu sto padesáti respondentů se průzkumu zúčastnilo nepatrně více žen, a to sedmdesát osm žen, mužů – respondentů bylo sedmdesát dva.

2. <i>Váš věk</i>	a) 18-29let.....	50 (33,33%).
	b) 30-45let.....	50 (33,33%)
	c) 46+.....	50 (33,33%)

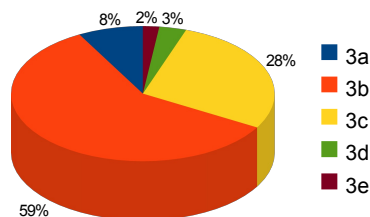

Graf č. 2 Rozdělení dle věku

Již výše jsem avizovala, že jsem si cíleně vybírala respondenty dle věku, a tak 1/3 tvořili respondenti do dvaceti devíti let, 1/3 respondenti mezi 30-45lety, a 1/3 respondenti starší čtyřiceti šesti let.

3. Je pro Vás uzavření manželství důležité?

- a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím.....12 (8%)
 b) ANO, ale respektuji ty, kteří nežijí v manželství.....88 (58,66%)
 c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním.....42 (28%)
 d) NE, nechci se vdávat/ženit.....5 (3,33%)
 e) NEVÍM.....3 (2%)

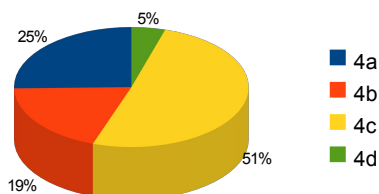

Graf č. 3 Důležitost manželství

Lze říci, že pro 2/3 všech respondentů je manželství důležitá instituce, téměř 60% ovšem respektuje i ty, jež nežijí v manželství a pouze 8% nesouhlasí s nesezdaným soužitím. Pro 28% respondentů není manželství důležité, ovšem v budoucnu se mu nebrání. Pouze 5% dotazovaných se nechce ženit či vdávat, nebo neví jak odpovědět.

4. Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?

- a) ANO, dítě by se mělo narodit v manželství.....38 (25,33%)
 b) ANO, ale mohou se svatbou počkat, až se dítě narodí..29 (19,33%)
 c) NE, těhotenství není důvod ke svatbě.....76 (50,66%)
 d) NEVÍM.....7 (4,66%)

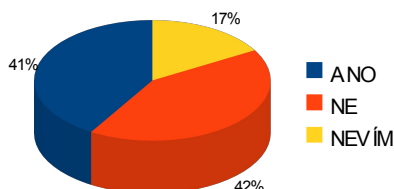
Graf č. 4 Svatba a těhotenství

Nepopírám, že mě velmi překvapilo, že polovina všech respondentů nepovažuje svatbu za důležitou ani v momentě, když partnerka čeká dítě. Pro ¼ je ovšem něco takového nemyslitelné, a míní, že dítě by se mělo narodit do manželství, 20% pak tvrdí, že se může se svatbou počkat až po porodu. 5% dotazovaných nevědělo, jak odpovědět.

5. Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru, pouze jakýmsi moderním fenoménem?

a) ANO.....	62 (41,33%)
b) NE.....	63 (42%)
c) NEVÍM.....	25 (16,66%)

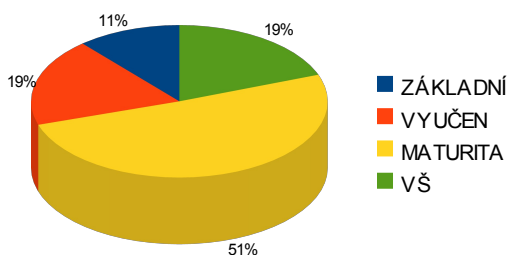

Graf č. 5 Je nesezdané soužití moderní fenomén?

Ze sto padesáti dotazovaných si 42% respondentů nemyslí, že by byl život na „psí knížku“ - tedy nesezdané soužití – moderní fenomén. Oproti tomu shodný počet respondentů, téměř 42%, si myslí pravý opak – že tato forma soužití je fenoménem současnosti. Téměř 17% všech respondentů pak neví, jak na tuto otázku odpovědět.

6. Vaše vzdělání

a) základní.....	17 (11,33%)
b) vyučen.....	28 (18,66%)
c) středoškolské s maturitou.....	76 (50,66%)
d) vysokoškolské.....	29 (19,33%)

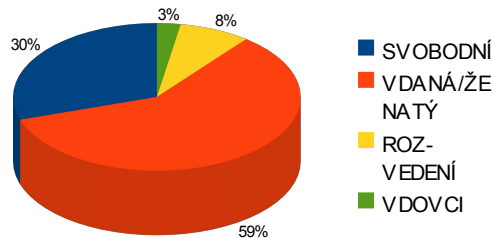

Graf č. 6 Vzdělanost respondentů

Polovina všech respondentů dosáhla středoškolského vzdělání, druhou nejpočetnější skupinou byly vysokoškolsky vzdělaní respondenti – 20%. Téměř 19% respondentů je vyučených a 11% má základní vzdělání. Protože průzkum probíhal i na Střední průmyslové škole Břeclav, u studentů čtvrtého ročníku, nejsem si jistá, kolik z nich uvedlo základní vzdělání a kolik „už“ vyplnilo kolonku 6C - středoškolské vzdělání.

7. Váš rodinný stav

a) svobodná/ý.....	45 (30%)
b) vdaná/ženatý.....	89 (59,33%)
c) rozvedená/ý.....	12 (8%)
d) vdova/vdovec.....	4 (2,66%)

Graf č. 7 Rodinný stav respondentů

Téměř 60% ze všech dotazovaných byli lidé žijící v manželství, 30% pak tvořili svobodní respondenti. Zbýlých 10% respondentů bylo rozvedeno či ovdovělo.

Celkové shrnutí :

Ženy v mém průzkumu mírně převažují, ze sto padesáti respondentů tvořily 52% dotazovaných právě ženy, 48% dotazovaných pak byli muži. Na respondenty jsem se zaměřila z hlediska věku, a proto padesát dotazovaných bylo ve věkovém rozmezí 18-29let, druhou skupinu tvořili respondenti ve věkovém rozmezí 30-45let a poslední skupina padesáti respondentů byli lidé starší 46ti let.

Na otázku, zdali je pro respondenty uzavření manželství důležité, odpovědělo 67% respondentů ANO, kdy téměř 59% respektuje ty, jež v manželství nežijí a pouze 8% nesouhlasí s nesezdaným soužitím. Pro 28% dotazovaných není uzavření manželství důležité, i když se mu v budoucnu nebrání. 3% respondentů se nechtějí ženit či vdávat a zbylá 2% neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Polovina všech dotazovaných tvrdí na otázku - zdali by se lidé měli brát v případě, že partnerka očekává narození potomka, NE – těhotenství není důvod ke svatbě. 26% respondentů pak zastává zcela opačný názor, a to, že dítě by se mělo narodit do manželství. 19% dotazovaných pak tvrdí, že se může se svatbou počkat až po narození dítěte, zbylých 5% respondentů pak neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Na otázku, zdali je možno považovat nesezdané soužití neboli život na „psí knížku“ za moderní fenomén, odpovědělo shodně 42% respondentů ANO a téměř 42% respondentů na stejnou otázku NE. Zbylých 16% dotazovaných nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

V otázce vzdělanosti tvořili nejpočetnější skupinu respondenti s dosažených středoškolským vzděláním s maturitou, a to 51%. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti tvořily 19% dotazovaných, stejně jako vyučení. Zbylých 11% respondentů pak tvořili lidé se základním vzděláním.

Z pohledu rodinného stavu žije 59% respondentů v manželství, 30% dotazovaných je svobodných. 8% respondentů je rozvedených a téměř 3% byli ovdovělí respondenti.

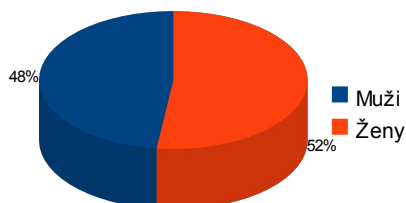
Nejčastěji odpovídající v mém průzkumu byli zadání, středoškolsky vzdělaní lidé, pro něž je manželství důležitá instituce, ale respektující ty, jež nežijí v manželství; tvrdící, že těhotenství není důvod ke svatbě. Co se týče pohlaví, ženy v mém dotazníku mírně převažují. Na můj dotaz, zda-li je nesezdané soužití pouze moderním fenoménem, respondenti odpovídali stejným počtem ANO i NE, došlo tedy k jakési remíze názorů. Jak jsem již uvedla, polovinu respondentů tvoří lidé s maturitou, kteří tvrdí, že těhotenství není důvod ke svatbě, přestože oni sami jsou vdaní či ženatí. Přesto si ¼ všech dotazovaných myslí, že dítě by se mělo narodit do manželství a 1/5 si myslí, že mohou se svatbou počkat než se dítě narodí.

V další části mého průzkumu se podrobněji zaměřím na již zmiňované tři věkové skupiny.

3.2.1 Rozdělení respondentů dle věku

Kategorie nejmladší : 18-29let

1. Jste	žena.....	26 (52%)
	muž.....	24 (48%)

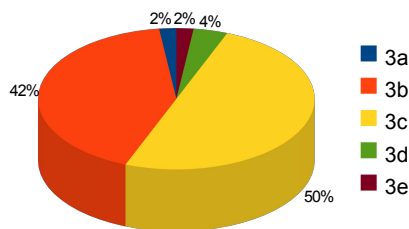

Graf č. 8 Pohlaví respondentů

V této věkové kategorii převažují ženy, z 50ti respondentů to bylo 26 žen a 24 mužů.

3. Je pro Vás uzavření manželství důležité?

a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím.....	1 (2%)
b) ANO, ale respektuji ty, kteří nežijí v manželství.....	21 (42%)
c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním.....	25 (50%)
d) NE, nechci se vdávat/ženit.....	2 (4%)
e) NEVÍM.....	1 (2%)

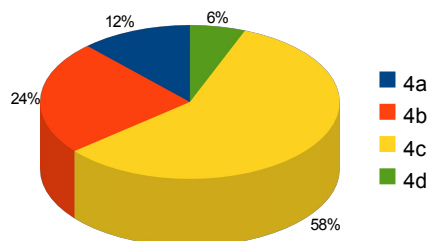

Graf č. 9 Důležitost manželství

U respondentů mladších 29ti let převažuje názor, že manželství pro ně není důležité, přestože se mu někdy v budoucnu nebrání – takto odpověděla plná polovina dotazovaných. Pro 44% respondentů je uzavření manželství důležité – 42% ale respektuje ty, jež v manželství nežijí; pouhá 2% respondentů pak nesouhlasí s nesezdaným soužitím. Zbývajících 6% respondentů do dvaceti devíti let nechce vstoupit do manželství (4%), či neví, jak na tuto otázku odpovědět (2%).

4. *Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?*

- a) ANO, dítě by se mělo narodit v manželství.....6 (12%)
 b) ANO, ale mohou se svatbou počkat, až se dítě narodí.....12 (24%)
 c) NE, těhotenství není důvod ke svatbě.....29 (58%)
 d) NEVÍM.....3 (6%)

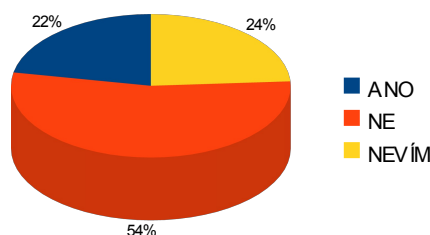

Graf č. 10 Svatba a těhotenství

Na otázku, zdali se mají lidé brát v případě, že očekávají narození dítěte, 58% respondentů odpovědělo, že nikoli, že to není důvod ke svatbě. 24% respondentů do dvaceti devíti let pak zastává názor, že se může počkat se svatbou až po narození dítěte, a „pouze“ 12% respondentů si myslí, že těhotenství je důvodem ke svatbě a dítě by se mělo narodit do manželství. Zbýlých 6% respondentů neví, jak na otázku odpovědět.

5. *Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru, pouze jakýmsi moderním fenoménem?*

- a) ANO.....11 (22%)
 b) NE.....27 (54%)
 c) NEVÍM.....12 (24%)

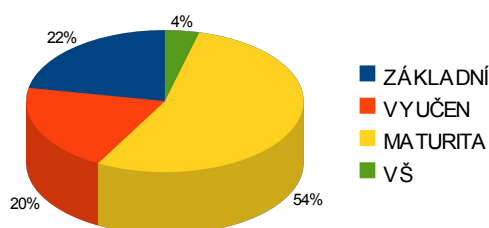

Graf č. 11 Je nesezdané soužití moderní fenomén?

Víc než polovina respondentů do 29ti let zastává názor, že nesezdané soužití neboli život na „psí knížku“ není moderním fenoménem. Opačný názor zastává 22% respondentů a velké procento – 24% respondentů neví, jak na tuto otázku odpovědět.

6. Vaše vzdělání

a) základní.....	11 (22%)
b) vyučen.....	10 (20%)
c) středoškolské s maturitou.....	27 (54%)
d) vysokoškolské.....	2 (4%)

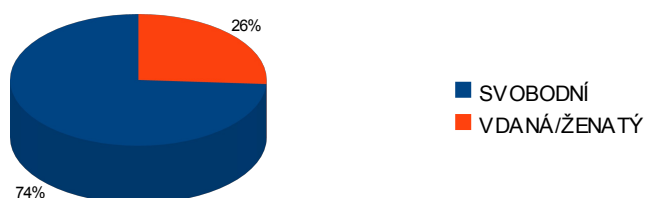

Graf č. 12 Vzdělanost respondentů

Vzdělanost u této nejmladší věkové kategorie je následující; 54% respondentů tvoří středoškolsky vzdělaní lidé, další nejpočetnější skupinou jsou respondenti se základním vzděláním, a to 22% respondentů. 20% respondentů mladší dvaceti devíti let je vyučeno, a 4% již dosáhla na vysokoškolské vzdělání.

7. Váš rodinný stav

a) svobodná/ý.....	37 (74%)
b) vdaná/ženatý.....	13 (26%)
c) rozvedená/ý.....	0
d) vdova/vdovec.....	0

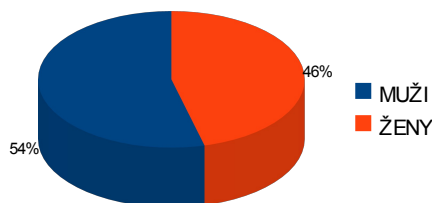

Graf č. 13 Rodinný stav respondentů

U této nejmladší věkové kategorie jsou $\frac{3}{4}$ respondentů svobodní a zbylá $\frac{1}{4}$ respondentů žije v manželství. Rozvedení ani ovdovělí nejsou u této kategorie zastoupeni.

Kategorie střední : 30 - 45let

1. Jste	žena.....	23 (46%)
	muž.....	27 (54%)

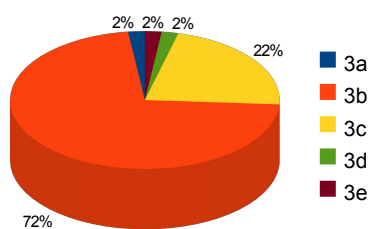

Graf č. 14 Pohlaví respondentů

Pouze o této věkové kategorii mírně převažují muži - respondenti, z padesáti respondentů vyjadřovalo svůj názor 27 mužů a 23 žen.

3. Je pro Vás uzavření manželství důležité?

a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím	1 (2%)
b) ANO, ale respektuji ty, kteří žijí v manželství.....	36 (72%)
c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním	11 (22%)
d) NE, nechci se vdávat/ženit.....	1 (2%)
e) NEVÍM.....	1 (2%)

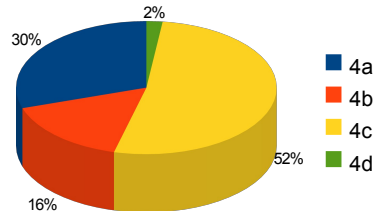

Graf č. 15 Důležitost manželství

Pro 72% respondentů, ve věkovém rozmezí 30-45let, je uzavření manželství důležité, i když respektují ty, jež v něm nežijí; zatímco pouhá 2% respondentů nesouhlasí s nesezdaným soužitím. Pro 22% respondentů není uzavření manželství důležité, přesto se mu v budoucnu nebrání. Pouhá 2% respondentů se nechce vdávat či ženit, nebo neví, jak na tuto otázku odpovědět (2%).

4. Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?

- a) ANO, dítě by se mělo narodit v manželství.....15 (30%)
 b) ANO, ale mohou se svatbou počkat, až se dítě narodí.....8 (16%)
 c) NE, těhotenství není důvod ke svatbě.....26 (52%)
 d) NEVÍM.....1 (2%)

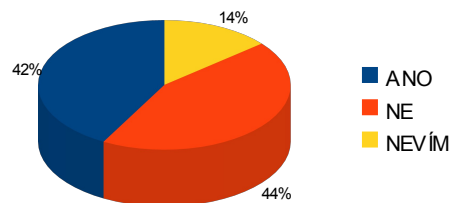

Graf č. 16 Svatba a těhotenství

Nejvíce dotazovaných – 52% - si myslí, že těhotenství není důvodem ke svatbě, naopak 30% respondentů ve věkovém rozmezí 30-45let, míní, že dítě by se mělo narodit do manželství. 16% respondentů zastává názor, že mohou počkat se svatbou až po narození potomka, 2% dotazovaných neví, jak na tuto otázku odpovědět.

5. Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru, pouze jakýmsi moderním fenoménem?

- a) ANO.....21 (42%)
 b) NE.....22 (44%)
 c) NEVÍM.....7 (14%)

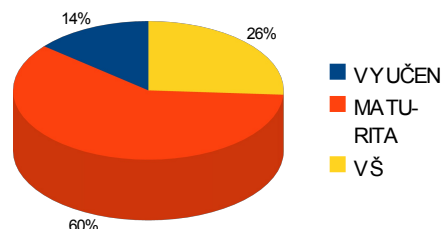
Graf č. 17 Je nesezdané soužití moderní fenomén?

Výsledky u této věkové skupiny zhruba odpovídají celkových výsledkům, tedy že téměř shodné procento odpovědělo na dotaz, zdali je nesezdané soužití moderní fenomén, ano i ne. 42% dotazovaných ve věkovém rozmezí 30-45let pokládá nesezdané soužití za moderní fenomén, 44% si myslí pravý opak, a 14% respondentů neví, jak odpovědět.

6. Vaše vzdělání

a) základní.....	0
b) vyučen.....	7 (14%)
c) středoškolské s maturitou.....	30 (60%)
d) vysokoškolské.....	13 (26%)

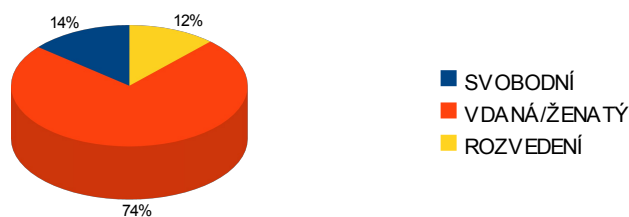

Graf č. 18 Vzdělanost respondentů

Úroveň vzdělanosti u této věkové skupiny je následující, 60% respondentů ve věkovém rozmezí 30-45let má středoškolské vzdělání s maturitou, 26% dotazovaných dosáhlo vysokoškolského stupně vzdělanosti. Zbýlých 14% respondentů je vyučeno, v této věkové skupině nejsou zastoupeni respondenti se dosaženým základním vzděláním.

7. Váš rodinný stav

a) svobodná/ý.....	7 (14%)
b) vdaná/ženatý.....	37 (74%)
c) rozvedená/ý.....	6 (12%)
d) vdova/vdovec.....	0

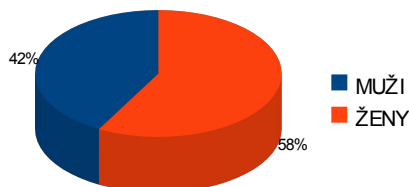

Graf č. 19 Rodinný stav respondentů

U této věkové skupiny mají největší zastoupení vdaní či ženatí respondenti, a to 74%. 14% respondentů je svobodných, 12% dotazovaných pak rozvedených. Ovdovělí respondenti nemají ve věkové skupině 30-45let žádné zastoupení.

Kategorie nejstarší : 46 +

1. Jste	žena.....	29 (58%)
	muž.....	21 (42%)

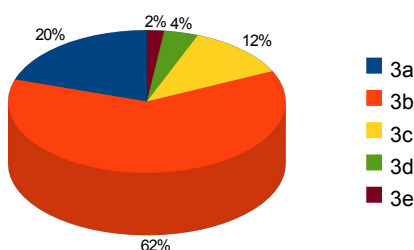

Graf č. 20 Pohlaví respondentů

V nejstarší věkové kategorii, nad 46 let, mají opět větší zastoupení ženy, a to 58%. Zbýlých 42% respondentů je mužského pohlaví.

3. Je pro Vás uzavření manželství důležité?

a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím	10 (20%)
b) ANO, ale respektuji ty, kteří žijí v manželství.....	31 (62%)
c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním	6 (12%)
d) NE, nechci se vdávat/ženit.....	2 (4%)
e) NEVÍM.....	1 (2%)

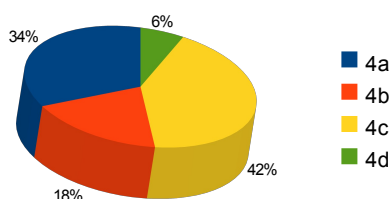

Graf č. 21 Důležitost manželství

Pro 82% respondentů je uzavření manželství důležité, a nesouhlasí s nesezdaným soužitím (20%), zbylých 62% dotazovaných ale respektuje tato soužití. 12% respondentů nad 46 let nepovažuje manželství za důležité, přestože se mu v budoucnu nebrání, 4% dotazovaných se nechce ženit či vdávat, 2% neví, jak na tuto otázku odpovědět.

4. Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?

- a) ANO, dítě by se mělo narodit v manželství.....17 (34%)
 b) ANO, ale mohou se svatbou počkat, až se dítě narodí.....9 (18%)
 c) NE, těhotenství není důvod ke svatbě.....21 (42%)
 d) NEVÍM.....3 (6%)

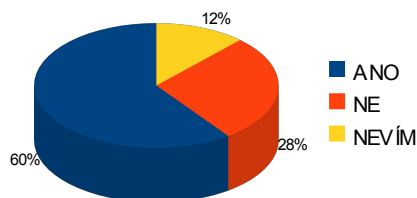

Graf č. 22 Svatba a těhotenství

Na otázku, zdali by měli lidé vstoupit do manželství v případě, že partnerka je těhotná, plných 42% respondentů starších 46 let odpovědělo, že těhotenství není důvodem ke svatbě. 34% respondentů naopak tvrdí, že dítě by se mělo narodit do manželství a 18% dotazovaných pak tvrdí, že se může se svatbou počkat až po narození dítěte. 6% dotazovaných starších 46let neví, jak na tuto otázku odpovědět.

5. Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru, pouze jakýmsi moderním fenoménem?

- a) ANO.....30 (60%)
 b) NE.....14 (28%)
 c) NEVÍM.....6 (12%)

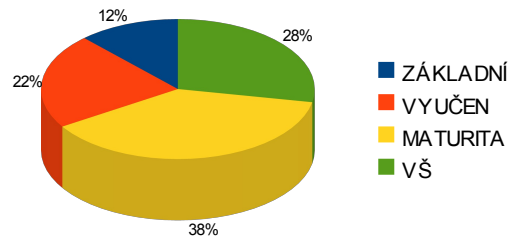

Graf č. 23 Je nesezdané soužití moderní fenomén?

60% respondentů starších 46ti let si myslí, že nesezdané soužití je moderním fenoménem. Oproti tomu, 28% dotazovaných si myslí opak, že tedy život na „psí knížku“ není moderní fenomén. 12% respondentů neví, jak na tuto otázku odpovědět.

6. Vaše vzdělání

a) základní.....	6 (12%)
b) vyučen.....	11 (22%)
c) středoškolské s maturitou.....	19 (38%)
d) vysokoškolské.....	14 (28%)

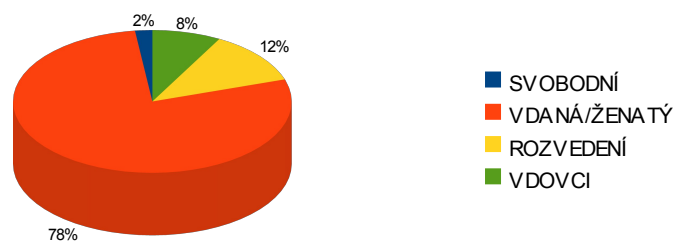

Graf č. 24 Vzdělanost respondentů

Středoškolského vzdělání s maturitou dosáhlo 38% respondentů starších 46ti let, 28% dotazovaných má vysokoškolské vzdělání. 22% respondentů je vyučených a 12% jich dosáhlo základního vzdělání.

7. Váš rodinný stav

a) svobodná/ý.....	1 (2%)
b) vdaná/ženatý.....	39 (78%)
c) rozvedená/ý.....	6 (12%)
d) vdova/vdovec.....	4 (8%)

Graf č. 25 Rodinný stav respondentů

U respondentů starších 46ti let mají největší procentuální zastoupení lidé žijící v manželství – 78% dotazovaných. Rozvedených je 12% respondentů, 8% ovdovělo a pouhá 2% dotazovaných tvoří svobodní.

Celkové shrnutí - rozdělené dle věku.

U nejmladší kategorie opět mírně převažují ženy, jako v celém průzkumu. Na otázku, zdali je pro respondenta uzavření manželství důležité, odpovědělo 50% respondentů že nikoliv, i když se mu v budoucnu nebrání, pro 42% respondentů je svatba důležitá, ale nesezdané soužití neodsuzují. 4% respondentů se ani v budoucnu nechtějí ženit či vdávat, 2% dotazovaných neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Lze tedy tvrdit, že pro polovinu dotazovaných respondentů ve věkovém rozmezí 19 - 29let, není manželství důležitou institucí, i když v budoucnu svatbu nevyklučují. Jejich pohled na nesezdané soužití je velmi pozitivní, neodsuzuje jej 92% respondentů mladších dvaceti devíti let.

Na otázku, zdali by měli lidé uzavírat manželství, pokud partnerka očekává narození dítěte, odpověděli respondenti ve věkovém rozmezí osmnáct až dvacet devět let následovně: téměř 60% respondentů tvrdí, že těhotenství není důvod ke svatbě,

pro 1/4 je uzavření manželství důležité, ovšem sňatek dle jejich mínění lze uzavřít až po narození dítěte,

12% respondentů považuje sňatek za důležitý, pokud žena čeká dítě,

6% nevědělo jak na tuto otázku odpovědět.

Z tohoto vyplývá, že většina mladých lidí do 29ti let nepovažují příchod dítěte za popud ke vstupu do manželství, pouze necelé 1/5 dotazovaných byla jiného názoru.

Polovina mladých lidí do 29ti let NEPOVAŽUJE nesezdané soužití za moderní fenomén, shodně ¼ respondentů neví, jak na tuto otázku odpovědět a ¼ nepovažuje život „na psí knížku“ za fenomén moderní doby.

Z výsledků jasně vyplývá postoj respondentů, a to, že 54% dotazovaných, mladších dvaceti devíti let, nesezdané soužití nepovažuje za fenomén doby. 22% respondentů pak zastává zcela opačný názor, a 24% dotazovaných neví, jak na tuto otázku odpovědět.

V otázce úrovně vzdělanosti respondentů do dvaceti devíti let, tvoří respondenti s maturitou polovinu všech dotazovaných, 20% je vyučených a 22% má pouze základní vzdělání. Zde ovšem musím podotknout, že dotazník byl předložen i žákům Střední průmyslové školy Břeclav, takže je zde předpoklad, že někteří studenti uvedli do

kolonky dosažené vzdělání „základní“, i když za pár měsíců již budou patřit do kolonky „středoškolské s maturitou“.

54% respondentů má středoškolské vzdělání, 20% dotazovaných mladších 29ti let je vyučeno a 22% dosáhlo základního vzdělání, zbylá 4% respondentů mají vysokoškolské vzdělání.

Z pohledu rodinného stavu jsou $\frac{3}{4}$ respondentů ve věkové kategorii do 29ti let svobodní, zbývající $\frac{1}{4}$ pak již žijí v manželství, rozvedení ani ovdovělí nejsou v této věkové kategorii zastoupeni.

Výsledky odráží současný vývoj české rodiny a populace. 74% respondentů mladších dvaceti devíti let je svobodná - což je pochopitelné, vzhledem k jejich věku a trendům současné české populace; zbylých 26% respondentů již uzavřelo manželství.

Pouze v **kategorii 30-45 let** mírně převažují v mém dotazníku muži, jinak v obou dalších věkových skupinách jsou to ženy. Na otázku, zdali je pro respondenty uzavření manželství důležité, jich odpovídá 74% ANO, kdy pro 72% dotazovaných je respektující i nesezdané soužití, a pouhá 2% dotazovaných nesouhlasí s nesezdaným soužitím. Pro 22% dotazovaných není manželství až tak důležité, i když se mu v budoucnu nebrání. Zbylá 4% se buď nechtějí ženit a vdávat (2%) či neví, jak na tuto otázku odpovědět (2%).

U respondentů od 18-45 let je obdivuhodná shoda, obě tyto věkové skupiny drtivou (92% a 94%) většinou odpovídají ANO- je pro nás svatba důležitá, ale respektuje ty, jež v ní nežijí, a NE- není pro nás uzavření manželství důležité, ale v budoucnu se mu nebráníme. Takže se dá říct, že to jsou také adepti na manželství?!

Na dotaz, zdali by lidé měli vstupovat do manželství v případě těhotenství partnerky, odpověděla polovina respondentů (52%), že těhotenství NENÍ důvod ke svatbě. 30% respondentů pak tvrdí, že dítě by se mělo narodit do manželství a 16% dotazovaných zastává názor, že mohou počkat se svatbou až po narození potomka. Zbylá 2% dotazovaných pak neví, jak na tuto otázku odpovědět.

Což mě docela překvapilo, protože jakožto „členka“ této věkové skupiny jsem předpokládala větší % respondentů, kteří považují svatbu za důležitou v momentu, kdy

žena čeká dítě. Ovšem, u obou věkových kategorií – tedy i u mladší věkové kategorie (18-29let) a té střední (30-45let) jsou to minimálně 2/3 respondentů, kteří příchod dítěte nevidí jako důvod k okamžité svatbě.

V otázce, jeli život na „psí knížku“ moderním fenoménem, dochází u dotazovaných k téměř názorové shodě, dále se to tak říci. 42% respondentů, ve věkovém rozmezí 30-45let, považuje nesezdané soužití za moderní fenomén, a 44% dotazovaných ho naopak NEPOVAŽUJE za moderní fenomén. Zbýlých 14% respondentů nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

Zatímco respondenti do 29ti let řekli rozhodně NE modernímu mýtu nesezdaného soužití, starší kategorie do 45 let pak procentuálně shodně odpovídá ANO i NE.

V otázce vzdělanosti dotazovaných respondentů, jak jsem již uvedla, převažují středoškolsky vzdělaní lidé, u této střední věkové kategorie je to plných 60%. V této věkové kategorii pak ¼ respondentů tvoří vysokoškolsky vzdělaní lidé (26%), zbytek je vyučen (14%) a žádný z respondentů v této věkové kategorii nedosáhl základního vzdělání jako nejvyššího dosaženého stupně vzdělání.

Vzhledem k věku je pochopitelné, že u nejmladší věkové kategorie 18-29 let, je dosažené základní vzdělání poměrně procentuálně zastoupeno (viz již zmiňovaní studenti SPŠ) oproti střední generaci (30-45 let) a také vysokoškolského vzdělání dosáhlo méně respondentů. Největší procentuální zastoupení u obou věkových kategorií mají středoškolsky vzdělaní respondenti.

¾ respondentů (74%) žijí v manželství, což je vzhledem k věku pochopitelné, protože stávající průzkumy ukazují, že lidé vstupují do manželství později. Ještě před čtvrt stoletím to bylo v průměru mezi 20 - 25 lety, dnes se věková hranice posunula v průměru na rozmezí 28 - 30 let. Zbylou 1/3 respondentů pak tvoří svobodní (14%) či rozvedení (12%), ovdovělí respondenti se v této věkové skupině nevyskytují.

U nejmladší věkové kategorie je situace zcela odlišná, tam je 74% svobodných respondentů a 26% žije v manželství. Ale jak jsem již uvedla, společenský a rodinný trend vstupu do manželství je zcela odlišný v pojetí současnosti a před více jak dvaceti lety.

U nejstarší **věkové kategorii nad 46let** převažují opět ženy, na otázku ohledně důležitosti manželství respondenti odpovídají následovně;

- pro 82% je manželství důležité, i když nemají nic proti nesezdanému soužití (62%), či naopak neuznávají nesezdané soužití (20%),
- 12% respondentů nepovažuje manželství za důležité, ovšem v budoucnu se mu nebrání,
- zanedbatelné 4 % respondentů se pak nechce ženit či vdávat,
- 2% respondentů neví, jak na tuto otázku odpovědět,

V otázce důležitosti manželství v případě partnerčina těhotenství mě překvapilo, že 42% respondentů **NEPOVAŽUJE** svatbu za důležitou v případě, že je žena těhotná. U této věkové kategorie bych naopak předpokládala, že bude převažovat počet těch, kteří v takových případech považují svatbu za jedinou cestu. Zde tak uvažovala plná 1/3 respondentů (34%), a 18% dotazovaných pak tvrdilo, že svatba je důležitá, ale může se počkat, až se dítě narodí. 6% respondentů nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

Pouze v této věkové kategorii nad čtyřicet šest let plných 60% dotazovaných tvrdilo, že nesezdané soužití JE moderním fenoménem, zbylých 28% nepovažovalo život na „psí knížku“ za moderní fenomén, a zbylých 12% respondentů nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

Co se týká vzdělanosti respondentů této věkové kategorie nad čtyřicet šest let, více než 1/3 dotazovaných (38%) byla opět středoškolsky vzdělána, 28% pak dosáhlo vysokoškolského vzdělání. Zbylou 1/3 tvořili lidé vyučení (22%) či se základním vzděláním (12%).

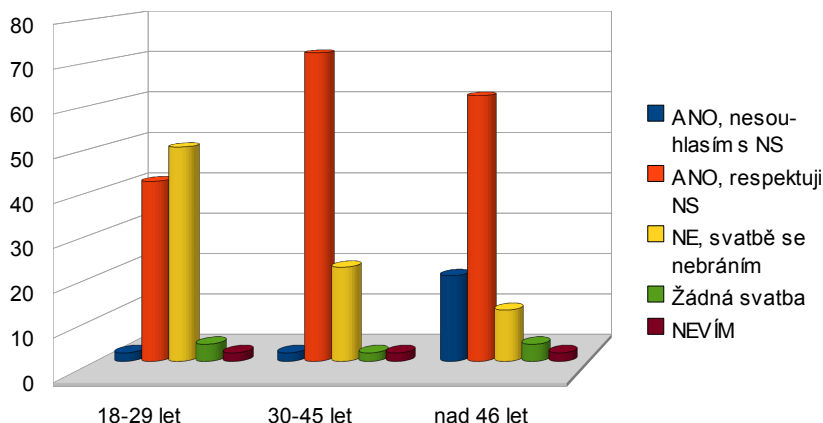
Největší skupinou, jak se dalo předpokládat, tvořili lidé žijící v manželství, jednalo se o ¾ respondentů (78%) starších 46let. Zbylí respondenti byli buď rozvedení (12%) či vdovci (8%), pouze jeden respondent (2%) z výše dotazovaných 50ti respondentů byl svobodný.

Pro lepší znázornění jsem použila grafické vyjádření názorů všech tří věkových skupin na níže dané otázky :

Je pro Vás uzavření manželství důležité?

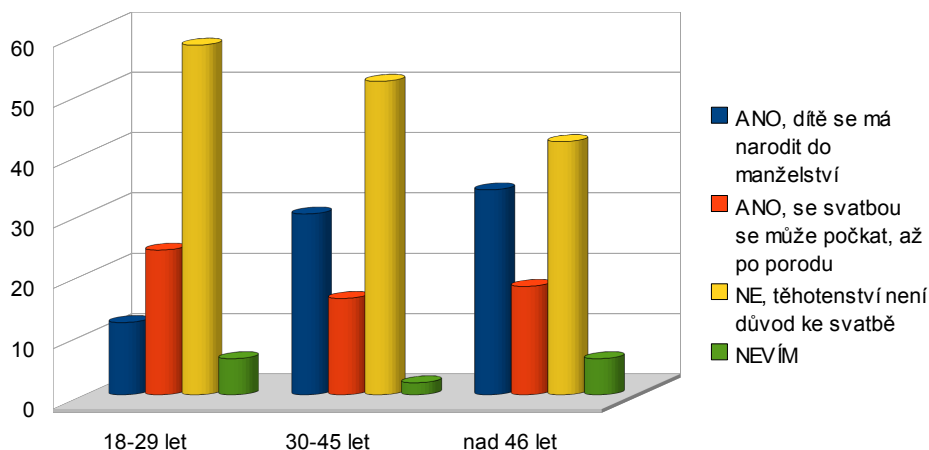
(NS = nesezdané soužití)

Graf č.26 Důležitost manželství

Respondenti starší 46let jsou toho mínění, že ANO- svatba je důležitá, potvrdilo to plných 82%, u nejmladší kategorie to byla polovina, tedy 44%. Tolerují nesezdaná soužití, ale 1/5 respondentů starších 46let ji neuznává – jaký rozdíl oproti oběma mladším kategoriím, kde to byly pouhá 2%.

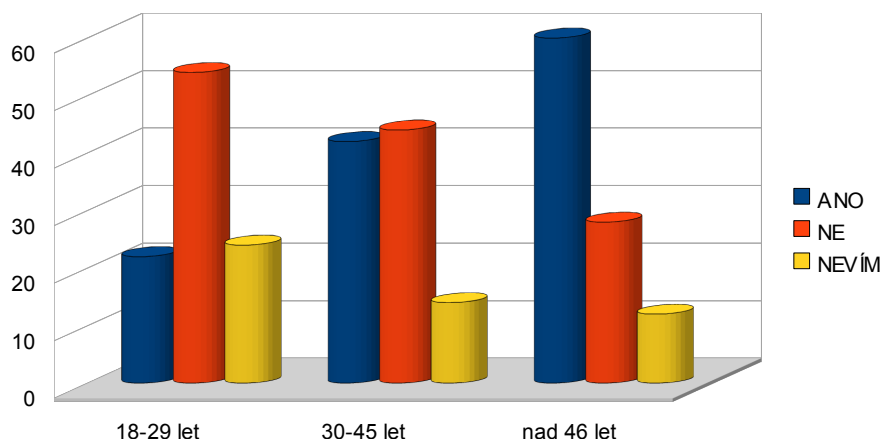
Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?

Graf č. 27 Svatba a těhotenství

34% respondentů nad 46 let považuje svatbu, pokud je žena těhotná, za důležitou, oproti nejmladší kategorii, kde je to pouhých 12% respondentů, u střední věkové skupiny je to 30% dotázaných.

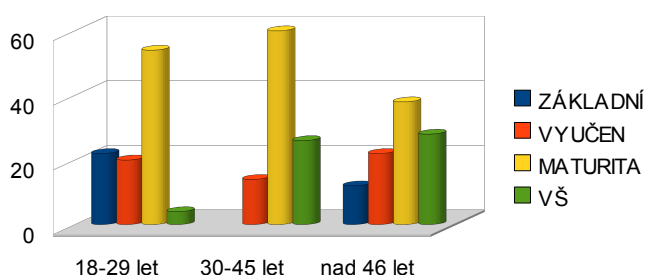
Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru pouze jakýmsi moderním fenoménem?

Graf č. 28 Je NS moderní fenomén?

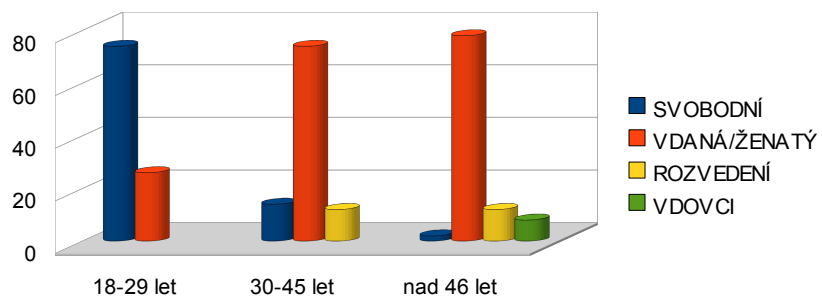
U nejmladší věkové kategorie do 29ti let - ½ respondentů NEPOVAŽUJE nesezdané soužití za moderní fenomén, kategorie 30-45let to má nerozhodně – 40% ANO a 40% NE. U nejstarší kategorie je to opět jiný výsledek – 30% NE, 60% ANO. Výsledek všech věkových skupin je „nerozhodný“, stejný počet respondentů VŠECH věkových skupin si myslí ANO – nesezdané soužití JE moderní fenomén, a stejný počet respondentů pak tvrdí opak, tedy NE – nesezdané soužití NENÍ moderní fenomén (viz 3.2).

Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů:

Graf č. 29 Vzdělanost respondentů

Zde jsem si nemohla nevšimnout, že všichni respondenti se základním vzděláním ve skupině nad čtyřicet šest let byly ženy. Tedy doklad o větších možnostech pro dnešní ženy v oblasti vzdělávání? Řekla bych že ano, což je velmi pozitivní. Většina respondentů všech věkových skupin je středoškolsky vzděláno.

Rodinný stav respondenta :

Graf č. 30 Rodinný stav respondentů

Očekávané výsledky, mohu-li tvrdit. $\frac{3}{4}$ svobodných respondentů jsou ve věkovém rozmezí 18-29 let, oproti tomu $\frac{3}{4}$ respondentů žijících v manželství, tvoří respondenti nad 29 let.

3.3 Některé dílčí závěry průzkumu

Hypotéza č. 1 : *Respondenti žijící v manželství častěji považují uzavření manželství za důležité, nežli respondenti svobodní.*

Svobodných bylo 45 respondentů ze 150ti dotazovaných

Vdaných či ženatých bylo 89 respondentů ze 150ti dotazovaných

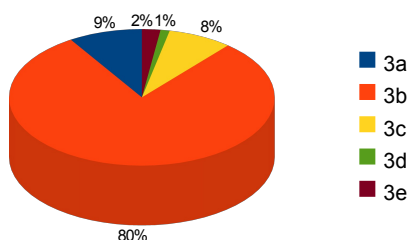
Rozvedených bylo 12 respondentů ze 150ti dotazovaných

Vdovy byly 4 respondentky ze 150ti dotazovaných

3. Je pro Vás uzavření manželství důležité?

vdaná/ženatý respondent

- a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím 8 (8,99%)
- b) ANO, ale respektuji ty, kteří žijí v manželství.....71 (79,77%)
- c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním 7 (7,86%)
- d) NE, nechci se vdávat/ženit.....1 (1,12%)
- e) NEVÍM.....2 (2,25%)

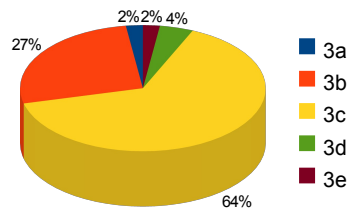

Graf č. 31 Důležitost manželství pro ženaté, vdané

Pro 89% respondentů (3a+3b) žijících v manželství, je manželská instituce důležitá.

svobodní respondenti

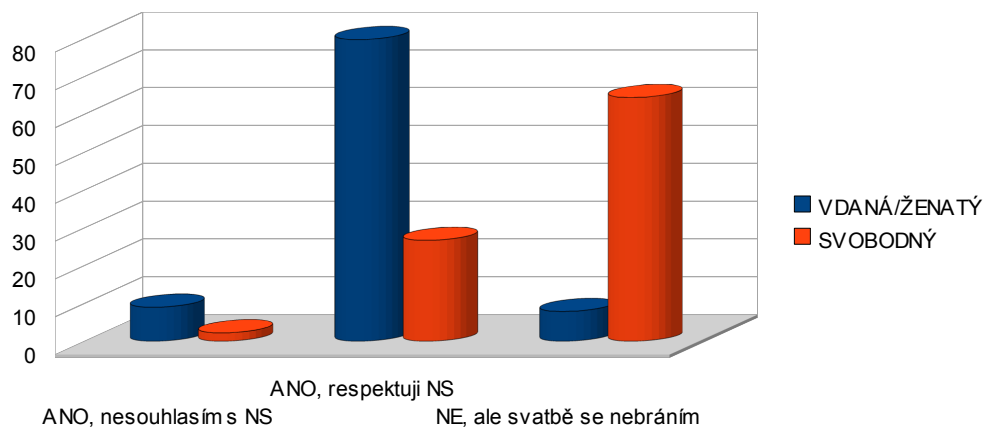
- a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím 1 (2,22%)
- b) ANO, ale respektuji ty, kteří žijí v manželství.....12 (26,67%)
- c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním 29 (64,44%)
- d) NE, nechci se vdávat/ženit.....2 (4,44%)
- e) NEVÍM.....1 (2,22%)

Graf č. 32 Důležitost manželství pro svobodné

Pro 29% svobodných respondentů je manželská instituce důležitá (3a+3b).

Srovnání důležitosti manželství pro svobodné respondenty a respondenty vdané/ženaté.

Graf č. 33 Porovnání důležitosti manželství

Hypotéza č. 1 se potvrdila

Pro 89% vdaných či ženatých respondentů je manželská instituce důležitá, na rozdíl od „pouhých“ 29% svobodných respondentů, kteří zastávají stejný názor.

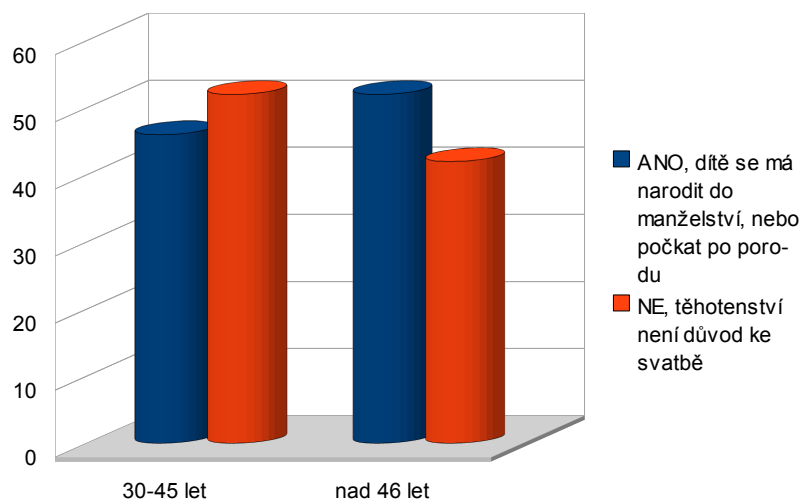
Respondenti, žijící v manželství, častěji považují manželskou instituci za důležitou, nežli svobodní respondenti a tudíž se hypotéza č.1 potvrdila.

Můžeme tedy potvrdit, že zde došlo k souladu mezi dotazovaným postojem a skutečným životem respondenta, který žije v manželství a tato instituce je zároveň pro něj důležitá.

Hypotéza č. 2 : *Respondenti starší 29ti let častěji považují svatbu za důležitou v momentě, když žena čeká dítě, nežli respondenti do 29ti let.*

Respondenti nad 29 let

(vychází z podrobné analýzy viz 3.2.1)

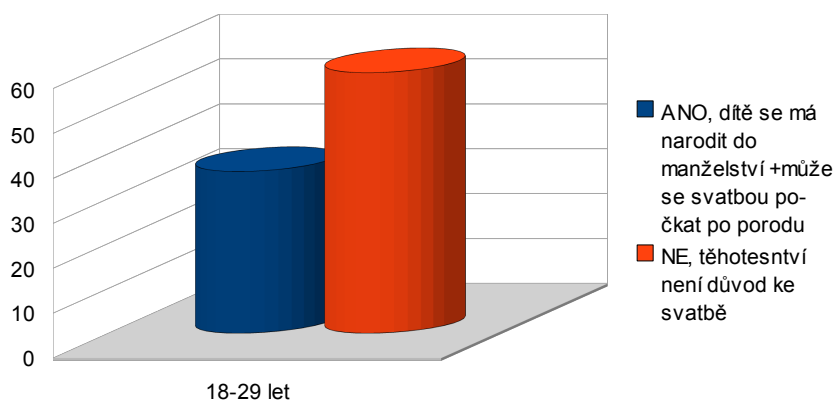
Graf č. 35 Důležitost svatby v případě těhotenství ,respondenti nad 29let

46% respondentů ve věkovém rozmezí 30-45 let se domnívá, že dítě by se mělo narodit do manželství či mohou partneři počkat až se dítě narodí. 52% respondentů ve věku 30-45 let nepovažuje, v případě těhotenství, svatbu za důležitou.

52% respondentů nad 46 let se domnívá, že dítě by se mělo narodit do manželství, nebo se může se svatbou počkat až po porodu dítěte. 42% respondentů nad 46 let nepovažuje, v případě těhotenství, svatbu za důležitou.

Respondenti do 29ti let

(vychází z podrobné analýzy viz 3.2.1)

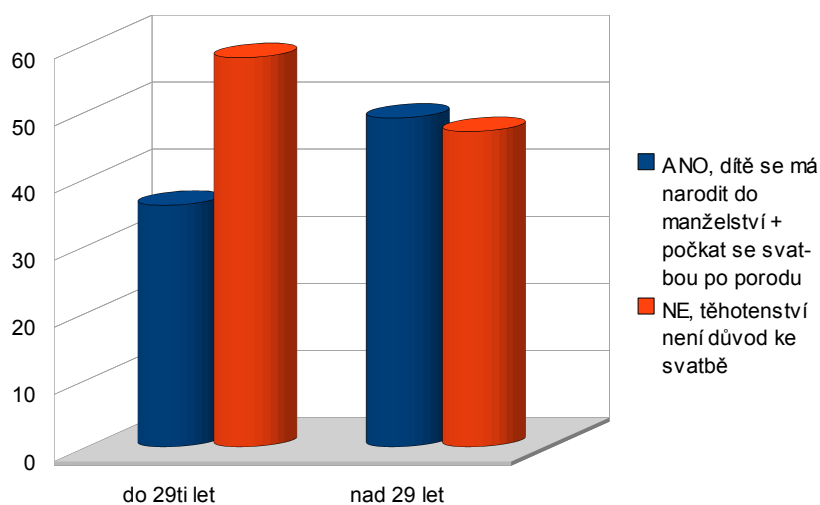

Graf č.36 Důležitost svatby v případě těhotenství,respondenti do 29let

36% respondentů ve věkovém rozmezí 18-29 let si myslí, že dítě se má narodit do manželství, či je možno se svatbou počkat, až po narození potomka.

58% dotazovaných ve věkovém rozmezí 18-29 let pak nepovažuje těhotenství za důvod k uzavření manželství.

Srovnání mínění respondentů, rozdělených dle věku (do 29ti let a starší 29ti let) v otázce důležitosti uzavření manželství, v případě, když je žena těhotná.

Graf č. 37 Srovnání důležitosti svatby v případě těhotenství

Hypotéze č. 2 se potvrdila

36% dotazovaných mladší 29ti let si myslí, že dítě by se mělo narodit do manželství, či mohou partneři počkat se svatbou, až po narození potomka. 58% respondentů stejné věkové kategorie si myslí, že těhotenství není důvod k uzavření manželství.

49% respondentů starších 29ti let si myslí, že dítě by se mělo narodit do manželství, či mohou partneři počkat se svatbou, až po narození potomka. 47% respondentů stejné věkové kategorie má opačný názor a tvrdí, že těhotenství není důvod k uzavření manželství.

Respondenti starší 29ti let častěji považují svatbu za důležitou v momentě, když žena čeká dítě, nežli respondenti do 29ti let a tedy hypotéza č. 2 je potvrzena.

Hypotéze č. 3 : *Respondenti starší 46ti let častěji považují nesezdané soužití za moderní fenomén, nežli respondenti ve věkovém rozmezí 18-29 let.*

Je život na „psí knížku“, dle Vašeho mínění, pouze jakýmsi moderním fenoménem?

ANO odpovědělo 62 respondentů ze 150ti dotazovaných

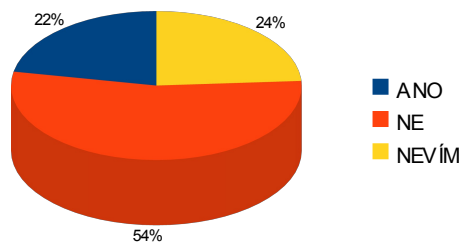
NE odpovědělo 63 respondentů ze 150ti dotazovaných

NEVÍM odpovědělo 25 respondentů ze 150ti dotazovaných

Respondenti do 29ti let

(vychází z podrobné analýzy viz 3.2.1)

(NS=nesezdané soužití)

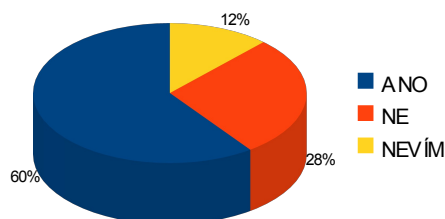
Graf č. 38 Pohled respondentů, 18-29 let, na NS jako na moderní fenomén.

Pro 54% respondentů mladších dvaceti devíti let není nesezdané soužití moderním fenoménem 22% respondentů tvrdí opak, 24% respondentů neví, jak odpovědět.

Pro mladé respondenty NENÍ nesezdané soužití moderní fenomén.

Respondenti nad 46 let

(vychází z podrobné analýzy viz 3.2.1)

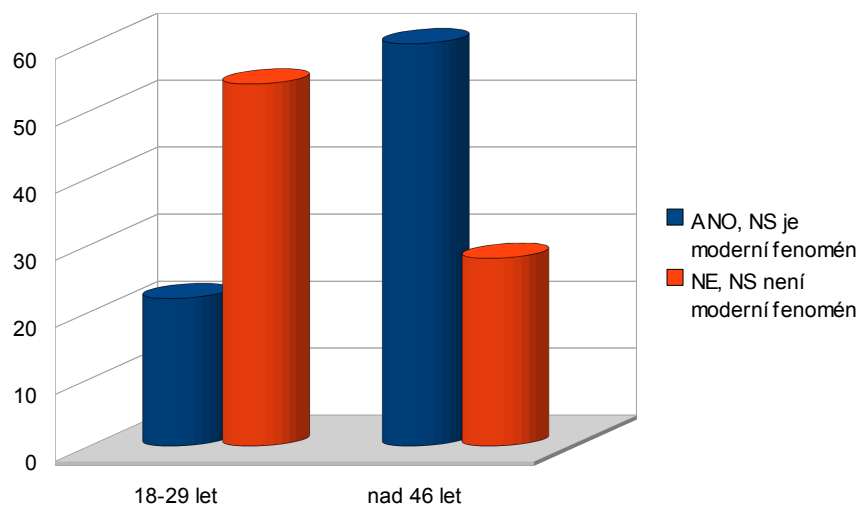
Graf č. 39 Pohled respondentů nad 46let na NS jako na moderní fenomén

60% respondentů starších 46ti let si myslí, že nesezdané soužití je moderním fenoménem. Oproti tomu, 28% dotazovaných si myslí opak, že tedy život na „psí knížku“ není moderní fenomén. 12% respondentů neví, jak na tuto otázku odpovědět. *Pro respondenty nad 46 let JE nesezdané soužití moderním fenoménem.*

Porovnání mínění respondentů, rozdělených dle věku (mladší 29ti let a nad 46let), zdali považují nesezdané soužití za moderní fenomén či nikoliv.

(NS=nesezdané soužití)

Graf č.40 Porovnání mínění o nesezdaném soužití

Hypotéza č. 3 se potvrdila

Pro 54% respondentů mladších dvaceti devíti let není nesezdané soužití moderním fenoménem, 22% respondentů naopak považuje nesezdané soužití za moderní fenomén. 60% respondentů nad 46 let považuje nesezdané soužití za moderním fenoménem, oproti 28% dotazovaných, kteří nepovažují NS za moderní fenomén.

Pro mladé respondenty NENÍ nesezdané soužití moderní fenomén, pro respondenty nad 46 let JE nesezdané soužití moderním fenoménem.

Respondenti starší 46ti let častěji považují nesezdané soužití za moderní fenomén, nežli respondenti ve věkovém rozmezí 18-29 let, a tedy hypotéza č. 3 je potvrzena.

Hypotéza č. 4 : *Vzdělanost ovlivňuje náš pohled na nesezdané soužití, lidé s vyšším vzděláním mají pozitivnější náhled (přijímají ho) na nesezdané soužití na rozdíl od respondentů s nižším vzděláním, kteří mají negativnější náhled (odmítají ho).*

Základního vzdělání dosáhlo 17 respondentů ze 150ti dotazovaných

Vyučeno bylo celkem 28 respondentů ze 150ti dotazovaných

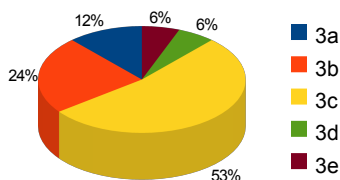
Středoškolsky vzděláno je 76 respondentů ze 150ti dotazovaných

Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 29 respondentů ze 150ti dotazovaných

Je pro Vás uzavření manželství důležité? (NS=nesezdané soužití)

- a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím .....
- b) ANO, ale respektuji ty, kteří žijí v manželství.....
- c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním .....
- d) NE, nechci se vdávat/ženit.....
- e) NEVÍM.....

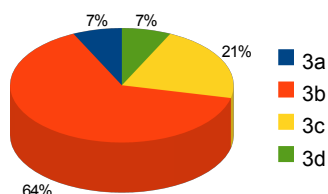
Respondenti se základní vzdělání

Graf č. 41 Pohled respondentů se zákl. vzděláním

12% respondentů se základním vzděláním nesouhlasí s NS, 24% dotazovaných se základním vzděláním tato soužití respektuje.

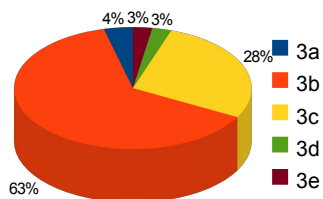
Respondenti s výučním listem

Graf č. 42 Pohled vyučených respondentů na NS

7% vyučených respondentů nesouhlasí s NS, 64% dotazovaných tato soužití respektuje.

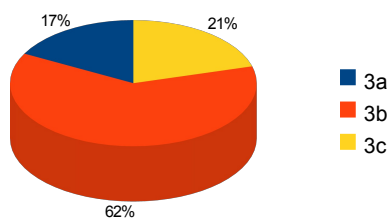
Respondenti středoškolsky vzdělání, s maturitou

Graf č. 43 Pohled středoškolsky vzdělaných na NS

4% středoškolsky vzdělaných respondentů nesouhlasí s NS, 63% dotazovaných tato soužití respektuje.

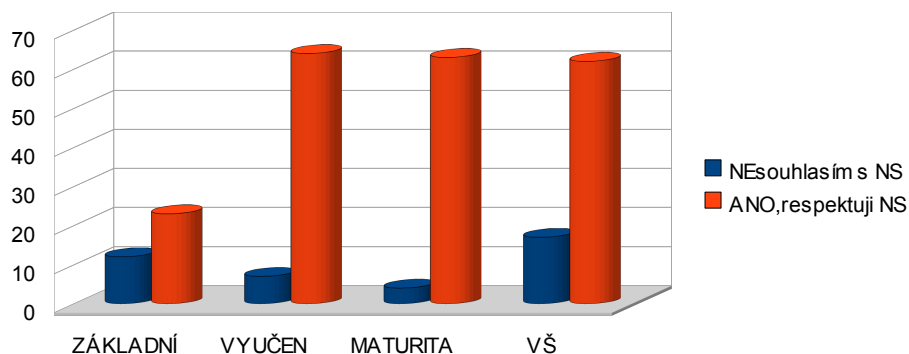
Vysokoškolsky vzdělání respondenti

Graf č. 44 Pohled vysokoškolsky vzdělaných na NS

17% vysokoškolsky vzdělaných respondentů nesouhlasí s NS, 62% dotazovaných tato soužití respektuje.

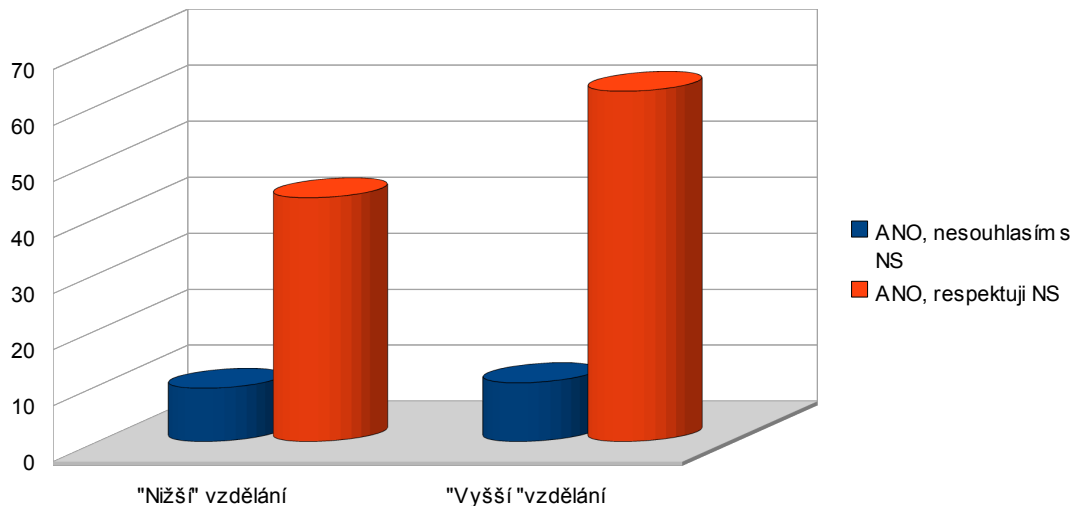
Srovnání respondentů

Graf č. 45 Pohled na NS

Pouze 24% respondentů s dosaženým základním vzděláním respektuje NS, u vyučených, středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných jde pak o 62-64% dotazovaných. *Za „nižší“ vzdělání budu považovat základní vzdělání a vyučení, za „vyšší“ vzdělání pak středoškolské a vysokoškolské vzdělání.*

Srovnání „nižšího“ a „vyššího“ vzdělání v položce přijímání či odmítání NS pro respondenta.

Graf č. 46. Srovnání postojů respondentů s „vyšším“ a „nižším“ vzděláním

Hypotéza č. 4 se potvrdila

44 % respondentů s „nižším“ vzděláním (základní vzdělání, vyučení) souhlasí s nesezdaným soužitím, opačný názor zastává 9,5 % dotazovaných.

62,5 % respondentů s „vyšším“ vzděláním (středoškolsky a vysokoškolsky vzdělání) souhlasí s nesezdaným soužitím, naopak 10,5 % toto partnerské soužití odmítá.

Respondenti s „vyšším“ vzděláním více podporují (souhlasí) nesezdané soužití nežli respondenti s dosaženým „nižším“ vzděláním.

Vzdělanost ovlivňuje náš pohled na nesezdané soužití, lidé s vyšším vzděláním mají pozitivnější náhled (přijímají ho) na nesezdané soužití na rozdíl od respondentů s nižším vzděláním, kteří mají negativnější náhled (odmítají ho) na nesezdané soužití – tedy hypotéza č. 4 je potvrzena.

ZÁVĚR

Nesnažím se dokázat, že manželství je lepší forma soužití než nesezdané partnerství. Ano, jsem zastánce klasické formy soužití, kterou v manželství vidím, protože jde přece o rituál prověřený staletími. Přesto respektuji ty, kteří v manželství nežijí, jde o jejich osobní volbu. Před rozvodem či rozpadem vztahu Vás stejně žádný „papír“ neochrání. Negativním faktorem rozvodu je zejména dopad na děti, které tím přijdou o jednoho z rodičů. Přesto, je vzrůstající počet nesezdaných partnerství, ve kterém jsou vychovávány i děti, svým způsobem odrazem dnešní společnosti. Co tedy čeká českou rodinu? Prognóza rodiny dle O. Matouška⁽⁴⁷⁾ předkládá dvě vize. Ta první tvrdí, že dojde k oslabení rodinných pout, lidé se budou více orientovat na osobní blahobyt, a stát bude přebírat více funkcí, které předtím plnila rodina. Druhý typ počítá s klesajícím významem mužské role v rodině, kdy se předpokládá, že ženy se budou chtít odlišit, úplně distancovat od mužů, což v konečné fázi může znamenat úplné zničení nukleární rodiny. Ale co to bude znamenat pro další vývoj manželství a hlavně nesezdaného soužití?

V praktické části své diplomové práce jsem se formou anonymního dotazníku, na vzorku sto padesáti respondentů, pokusila zjistit osobní pohled dotazovaných na manželství a nesezdané soužití. Respondenty jsem rozdělila, dle věku, do tří skupin. Výsledná data jsem nejprve zanalyzovala z celkového pohledu (viz 3.2), a došla k závěru, že nejčastěji odpovídající byli středoškolsky vzdělaní respondenti žijící v manželství, kteří ovšem respektují nesezdaná soužití, a kteří tvrdí, že těhotenství partnerky není důvodem ke vstupu do manželství. Na otázku, zdali nesezdané soužití považují za moderní fenomén či nikoli, odpovídali procentuálně shodně ANO i NE.

V další části práce jsem hodnotila mínění respondentů, rozdělených dle věku do tří skupin, a výsledná data pak porovnávala navzájem (viz 3.2.1). Postoje respondentů se samozřejmě lišily, z pohledu důležitosti manželství respondenti starší 46let uvedli, že je pro ně svatba důležitá (82%), oproti 44% respondentů do 29ti let. Ti zase tolerují nesezdaná soužití, ale 1/5 respondentů starších 46let ji neuznává. 1/3 starších respondentů považuje svatbu, pokud je žena těhotná, za důležitou, oproti nejmladší

---

(47) BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika jako životná pomoc*, 3. vyd. Public promotion, s.r.o. 2008, s.109

kategorii, kde je to pouhých 12% respondentů, u střední věkové skupiny je to obdobné jako u té nejstarší, tedy zhruba 30% dotázaných. Na otázku, zdali respondenti považují nesezdané soužití za moderní fenomén; odpověděla polovina nejmladší kategorie, že nikoliv; u starších respondentů pak většina odpovídala ANO, respondenti (3-45 let) pak ve svých názorech zaznamenali shodu (40% považuje NS za fenomén a 40% nikoliv). Minimálně polovina respondentů všech věkových skupin tvořili středoškolsky vzdělání, mimo respondenty starší 46ti let (38%). Z hlediska rodinného stavu pak dotazovaní mladší 29ti let, byli ze 2/3 svobodní a 3/4 respondentů starší 29ti let naopak žili v manželství.

Poslední část praktické práce jsem věnovala potvrzení či vyvrácení čtyř hypotéz (viz 3.3.), kdy hypotéza č. 1 (*Respondenti žijící v manželství častěji považují uzavření manželství za důležité než respondenti svobodní*) a č. 4 (*Respondenti s vyšším vzděláním přijímají NS na rozdíl od respondentů s nižším vzděláním, kteří NS odmítají*) byla jasným vyústěním zpracovaných osobních údajů respondentů. U hypotéz č. 2 (*Respondenti starší 29ti let častěji považují svatbu za důležitou v momentě, když žena čeká dítě, nežli respondenti do 29ti let*) a č. 3 (*Respondenti starší 46ti let častěji považují nesezdané soužití za moderní fenomén, nežli respondenti ve věkovém rozmezí 18-29 let*) jsem vycházela hlavně z vlastního přesvědčení o důležitosti manželství v případě těhotenství partnerky a z vlastního pohledu na nesezdané soužití, které já považuji za moderní fenomén. Věkové zohlednění u hypotéz č. 2 a č.3 jsem pak použila s ohledem na vlastní věk a zkušenosti.

Práce s respondenty, celková analýza shromážděných informací a hlavně dosažené výsledky, poněkud změnily můj pohled na typy partnerských soužití. Dalším zpracování dat se nabízí velká škála pohledů či hypotéz, a jsem si dobře vědoma, že jsem se věnovala pouze zlomku celého komplexu zvaného „rodina“, jejíž základ tvoří různé typy partnerských soužití. Sociální pedagogika, se nezabývá pouze výchovným působením na rizikové chování znevýhodněných skupin, „ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti“.⁽⁴⁸⁾ Toto pojetí úzce souvisí s nesezdaným soužitím (respektive s manželstvím), jako typem partnerského svazku,

(48) KRAUS, B., POLÁČKOVÁ V. et al. *Člověk – prostředí – výchova. K otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001, s.12.

respektive rodiny, kdy sociální pedagogika pohlíží na rodinu jako na činitele výchovy a socializace jedince, v kontextu současné společnosti a změn, ke kterým nyní v rodinách dochází, i s ohledem na další budoucí vývoj.

Cílem mé práce v rovině teoretické bylo charakterizovat manželství a nesezdané soužití po sociální a právní stránce. V praktické oblasti pak prezentovat vlastní empirická měření a posléze potvrdit či vyvrátit výše uvedené hypotézy. Všechny hypotézy, formulované na počátku praktické části práce, byly potvrzeny. Dítě se nemusí narodit pouze do manželství, i když je to důležitá instituce. Celoživotní partnerství přeci nemusí vznikat jen v té jedné instituci (manželství), to už dávno není podmínka, doba je jiná.

RESUMÉ

Práce je rozdělena do tří hlavních částí – rodina a její společenský význam, nesezdané soužití jako fenomén současnosti a průzkum mínění respondentů na nesezdané soužití. Cílem mé diplomové práce bylo zjištění postojů respondentů v otázce manželství a nesezdaného soužití a potvrzení či vyvrácení daných hypotéz.

V první části diplomové práce, nazvané „*Rodina, její společenský význam*“ jsem se zaměřila na objasnění základních pojmů a změny, kterými současná – nejen ta česká rodina – prochází. Rodině, její funkci ve společnosti, jsem se věnovala nejen po sociální, ale i právní stránce, kdy jsem vymezila základní rozdíl mezi manželstvím a nesezdaným soužitím, a to, že na rozdíl od manželství, které je zákonem o rodině č. 94/1963 Sb., právně vymezeno, tak nesezdané soužití – jako neformální partnerský vztah, není daným zákonem o rodině, upraveno.

Druhá kapitola, nazvaná „*Nesezdané soužití jako fenomén současnosti*“ se již podrobněji věnuje určitým oblastem partnerských vztahů. Komparací postavení partnerů u nesezdaných soužití a manželství, jsem se snažila poukázat na všechny klady i zápory, které sebou notně každé z výše uvedených soužití přináší. Ať se již jedná o oblast osobních vztahů či péči o děti, nebo společný majetek a konče rozpadem vztahu a rozvodem manželství.

Poslední část mé diplomové práce se pak již prakticky věnovala výsledkům, které jsem dosáhla výsledným průzkumem, na vzorku sto padesáti respondentů, kdy jsem pomocí dotazníkového šetření položila několik otázek ke zjištění mínění respondentů. Tyto výsledky pak byly porovnány s danými čtyřmi hypotézami, které potvrzují či naopak vyvrací mnou dané hypotézy. Na respondenty jsem se zaměřila z hlediska věku, a rozdělila do tří skupin. Toto dělení mi pak pomohlo ve stanovení hypotéz.

Závěr obsahuje shrnutí celé diplomové práce - výsledky, kterých jsem dosáhla. Celý průzkum byl velmi zajímavý, otevřel mi celou škálu možných pohledů na manželství a NS, které by se daly použít při dalším průzkumu.

ANOTACE

Martina Veiglová, *Nesezdané soužití – sociální a právní aspekty*

Diplomová práce je rozdělena do dvou základních částí; teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá objasněním základních pojmů, tj. rodina, druhy partnerských vztahů či právní vymezení manželství a nesezdaného soužití. Dále jsem se zabývala proměnou současné české rodiny, změnami v partnerských vztazích a důraz jsem kladla na komparaci manželství a nesezdaného soužití se všemi důsledky, které uvedené typy soužití přináší. Praktická část se zaměřuje na výsledky průzkumu dosažené pomocí dotazníku. Dotazník mi umožnil ověřit 4 hypotézy týkající se názorů na nesezdané soužití.

Klíčová slova

Rodina, nesezdané soužití, manželství, zákon o rodině, vztahy mezi rodiči a dětmi, vztahy mezi manžely, výchova dítěte, rozpad rodiny, fenomén současnosti

Annotation :

Martina Veiglová, *Cohabitation short of wedding - social and juridical aspects*

A diploma thesis is divided into two basic sections, theoretical and practical. The theoretical section explains basic terms, i.e family, kinds of a partnership and juridical delimitation marriage and cohabitation short of wedding. Then I describe transformation of the modern czech family, alternations in partner relationships. I put the accent on comparison between marriage and cohabitation short of wedding with all results, what for both kinds of coexistence typical are. The practical section is focused on results of the research using the questionnaire. The questionnaire allowed me to verify four hypotheses concerning about cohabitation short of wedding.

Keywords :

Family, cohabitation short of wedding, marriage, family law, relations between parents and childrens, relations between husbands, bringing up of child, family break up, contemporary phenomenons

Literatura a prameny (informační zdroje):

1. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudní (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 94/1963 Sb., zákon o rodině, v platném znění
5. Zákon č. 104/91 Sb., úmluva o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů
<http://www.sosvp.chytrak.cz/umluva.htm> staženo 11.9.2009
6. Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky
7. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod
8. Zákon č. 140/1994 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
http://www.sdmo.wz.cz/zakony/socialni_zabezpeceni.doc staženo 11.9.2009
9. Zákon č. 117/1995 Sb., o sociálně státní podpoře, ve znění pozdějších předpisů
<http://www.portal.gov.cz> staženo 28.2.2010
10. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a změně některých souvisejících zákonů,
<http://www.stud.cz/component/option.com> staženo 24.11.2009
13. BAKALÁŘ, E. *Průvodce otcovstvím aneb bez otce se nedá (dobře) žít*, 1. vyd. Praha: Vyšehrad, s.r.o. 2002, 215 s. ISBN 80-7021-605-0
14. BAKALÁŘ, E. a kolektiv. *Rozvodová tematika a moderní psychologie*, 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, 124 s. ISBN 80-246-1089-2
15. BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika jako životná pomoc*, 3. vyd. Public promotion. s.r.o. 2008, 251 s. ISBN 978-80-969944-0-3
16. CLOUD, H. *Hranice v manželství*, 1.vyd. Praha: Návrat domů, 2001, 212 s. ISBN 80-7255-031-4
17. EVERETT, C. *Zdravý rozvod pro rodiče i děti*, 1. vyd. Praha: Talpress, 2000, 212 s. ISBN 80-7197-169-3
18. FIALOVÁ, L., HAMPLOVÁ, D. a kol. *Představy mladých lidí a o manželství a rodičovství*, 1. vyd. Praha: Slon 2000, 164 s. ISBN 80-85850-87-7

19. HAUSMANN, J. *Mužský šovinismus pro pokročilé*, 1. vyd. Ústí nad Labem: Reneco, 2005, 71s. ISBN 80-86563-12-x
20. KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. *Právo a sociální politika*, IMS , Brno, 2005 177 s.
21. KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z. *Římské právo a současná právní věda*, Institut mezioborových studií, Brno, 2005, 65s.
22. KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. 1. vyd. Praha: Slon, 2005, 158 s. ISBN 80-86429-41-5
23. KRATOCHVÍL, S. *Manželská a párová terapie*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, 279 s. ISBN
24. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk , prostředí, výchova*, 1.vyd. Brno: Paido, 2001
25. MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986, 335 s. ISBN
26. MOŽNÝ, I. *Česká společnost: nejdůležitější data o kvalitě našeho života*. 1.vyd. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-7178-624-1
27. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 1. vyd. Praha: Slon, 2006, 311 s. ISBN 80-86429-58-X
28. NOVÁK, T. *Jak předejít krizi v manželství*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2004, 124 s. ISBN 80-247-0935-X
29. NOVÁK, T. *Manželské a rodinné poradenství*, 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 108s. ISBN 80-247-1316-0
30. PLAŇAVA, I. *Manželství a rodiny- struktura, dynamika, komunikace*, 1. vyd. Brno : Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2
31. PLZÁK, M. *Žena a muž - teorie a praxe manželského dorozumívání*, 1. vyd. Praha: Motto, 2001, 224 s. ISBN 80-7246-099-4
32. POUPĚTOVÁ, Š. *Netrapte se po rozvodu*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, 176 s. ISBN 978-80-247-2046-3
33. PRAŠKO, J. *Asertivita v partnerství*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005, 235 s. ISBN 50-247-1246-6
34. SIROVÁTKA, T. et al. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. 1. vyd. Brno: Albert, 2006, 279 s. ISBN 80-7326-104-9
35. SMITH, H. *Děti a rozvod*, 1. vyd. Praha : Portál, 2004, 183 s. ISBN 80-7118-906-2

36. SOUDKOVÁ, M. *O zdravých vztazích mezi lidmi*, 1.vyd. Brno: Doplněk 2006, 156 s. ISBN 80-7239-196-8
37. ŠMOLKA, P., MACH, J. *Manželská a rodinná trápení, z pohledu právníka a psychologa*, 1. vyd. Praha: PORTÁL, s.r.o. 2008, 191 s. ISBN
38. ŠMOLKA, P. *Muž a žena – návod k použití*, 1. vyd. Praha: Portál s.r.o. 2009, 159 s. ISBN 978-80-7367-573-8
39. ŠPATENKOVÁ, N. *Jak řeší rodinné krize moderní žena*, 1. vyd. Havlíčkův Brod: Grada Publishing, a.s. 2006, 145 s. ISBN 80-247-1567-8
40. TUČEK, M., FRIEDLANDEROVÁ, H a MEDIAN. *Češi na prahu nového tisíciletí*, 1. vyd. Praha: Slon, 200, 223 s. ISBN 80-85850-88-5
41. VESELÁ, R. et al. *Rodina a rodinné právo*, 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, 260 s. ISBN 80-86432-48-3
42. Deník Aha, 23.11.2009
43. Deník Právo, 3.10.2009; 19.11.2009; 31.12.2009
44. Mladá fronta Dnes, 14.11.2007
45. <http://www.ahaonline.cz> staženo 22.11.2009
46. <http://www.czso.cz/csu> staženo 5.9.2009, 7.12.2009
47. <http://www.chrisnet.cz/magazín/clanek.asp?clanek=2140> staženo 11.11.2009
48. <http://www.novinky.cz/domaci/178740> staženo 8.10.2009
49. <http://www.aprtnerstvi.cz/rp-zakon-2006> staženo 4.1.2010
50. <http://pravo-cz.studentske.cz/2008/04/5-pojem-manelstv-jeho-prvn> 15.10.2009
51. <http://www.portal.gov.cz> staženo 28.2.2010
52. <http://www.rodina.cz/dotaz> staženo 30.9.2009
53. <http://www.rodina.cz/clanek6501.htm> Jaroslava Bartušková, staženo 10.10.2009
54. <http://www.socioweb.cz> Jana Chaloupková, staženo 15.11.2009, 5.3.2010
55. http://www.ssoar.info/ssoar/files/2009/1030/580_105Hamplova20pdf
HAMPLOVÁ, D. *Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav ve 21 evropských zemích* staženo 3.10.2009
56. <http://stavba.tvujdum.cz/legislativa/pravni> staženo 30.9.2009
57. <http://www.zsf.jcu.cz/struktura/katedry/kko/projekty//frvs-2008...>
MACHÁČKOVÁ, J. a kolektiv. *Současné negativní trendy ve vývoji české rodiny*, Jihočeská univerzita v Č.B. Zdravotně sociální fakulta, 2008 .
staženo 11.9.2009

58. <http://www.stud.cz/component/option> staženo 7.10.2009
59. <http://www.zakony.kurzy.cz/94-63-zakon-o-rodine> staženo 2.10.2009

PŘÍLOHY :**Dotazník – manželství nebo nesezdané soužití ?***(DP na téma – Nesezdané soužití – sociální a právní aspekty)*

1. *Jste* a) žena
b) muž

2. *Váš věk* a) 18-29 let
b) 30-45let
c) 46 +

3. *Je pro Vás uzavření manželství důležité?*
a) ANO, nesouhlasím s nesezdaným soužitím
b) ANO, ale respektuji ty, kteří nežijí v manželství
c) NE, ale manželství se v budoucnu nebráním
d) NE, nechci se vdávat/ženit
e) NEVÍM

4. *Měli by se, dle Vašeho mínění, lidé brát v případě, že čekají dítě?*
a) ANO, dítě by se mělo narodit v manželství
b) ANO, ale mohou se svatbou počkat, až se dítě narodí
c) NE, těhotenství není důvod ke svatbě
d) NEVÍM

5. *Je život na „psí knížku“ dle Vašeho názoru, pouze jakýmsi moderním fenoménem?*
a) ANO
b) NE
c) NEVÍM

6. *Vaše vzdělání*
a) základní
b) vyučen
c) středoškolské s maturitou
d) vysokoškolské

7. *Váš rodinný stav*
a) svobodná/ý
b) vdaná/ženatý
c) rozvedená/ý
d) vdova/vdovec

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu. Martina Veiglová